

ST. MARK.

IN CAR-NICOBARESE.

NGAM TÖ-LÖÖK IN-HANG-KÖ
NGAM MĀ YĒ-SŪ KRIS-TU,
SĀ KI-NUICH-NGÖ-E TÖ
NGAM TÖ-HET MAR-KÖS.

PRINTED FOR
THE BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY,
RANGOON :
AT THE S. P. G. MISSION PRESS,
TOUNGOO :

1918.

ST. MARK.

IN CAR-NICOBARESE.

NGAM TÖ-LÖÖK IN-HANG-KÖ
NGAM MĀ YĒ-SŪ KRIS-TU,
SĀ KI-NUICH-NGÖ-E TÖ
NGAM TÖ-HET MAR-KÖS.

THE BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY,

RANGOON :

1918.

MARSHALL & CO. LTD.
PRINTED IN INDIA

LIBRARY OF THE
Massachusetts
Bible Society

Catalog No. AU.116.1(1)/MK.1918
Family AUSTRIAN
Sub-Family AUSTROASIATIC
Branch MON KHMER
Group NICOBAR
Language NICOBARESE
Dialect CAR
Locality CAR ISLAND 93°E-9°N
Contents MARK
Version First edition
Translator G. Whitehead
Published by B.F.B.S.
Place TOUNGOO
Date 1918
Accession No. 2.220
Accession Date August 1, 1940
Price \$0.12

NGAM TÖ-LÖÖK IN-HĀN-NGA KA-HŪICH
NGAM TÖ-HET MAR-KÖS.

I Mi-rū-lö.

1 Ra-neh-nyö ngam tö-löök in-hang-kö Yē-sū Kris-tu, ngam Kūön ngam Tēv.

2 Sā ki-nūich-ngö e tö yik prò-fēt,—“Yēk meuk; tīn-tö ngam ma-añ-hān-nga Chin, nō u-rě-hě-kūö Meh, ngam ma-ha-lēn-kö ta-löö-kö Meh min.”

3 “Hěng tak rô ap ha-mūk-a nō el-in-chōn,— ‘Ha-lēn-kö ta-löö-kö ngam Mā Tēv yin; ha-chip-kö kan-röö-na Ö.’”

4 Yih ngaich ang Yô-han, ök va-môk nō el-in-chōn, ngaich mi-kah-ten tö ngam vi-nô-kö in-vöö-tö el-lōn nō in-rě-ěl tö-kööl.

5 Ngaich chuh in ò nō ròk-hö-re yik añ pa-nam Yū-ta, añ Yē-rū-sa-lem in-rē; ngaich vō-kö cha-a tö ò, nō el ap ta-hěl Yòr-tan, ve-eny tö-kööl-re cha-a.

6 In-yut-tö sa-nôi ũnt ang Yô-han; in-möp-iat-tö uk in-rē; nya-añ-kūö-tö mu-fā-kö, tö-pa-chā-ka in-rē añ el-in-chōn.

7 Ngaich a-hān-nga a-nga-añ nō ngö rô,— “Hěng ta-ka öp ya-mih, tö-möt-lö ka-nò-òn tö chu. Öt kò chin rě-hě, sōn-tö-re luh-nyö re-hen kun-röö-pö Ö.

8 Añ-tī-tö mak chin chu-ö vō-kö yīö; vō-kö yīö pö-ri A-nga-añ min nō añ-tī-tö ngam Tö-het Fa-nöiny-lö.”

¶ 9 Ngaich ik hē u a-nu-ö sa-kā-mö, Ang Yē-sū nō yih-tö-re, nō ra-ang Nā-sa-ret ap i Ka-li-lī; ngaich vō-kö tö Yô-han, nō i Yòr-tan.

10 Ngaich meuk ngam ha-liö-ngö A-nga-añ nō ta-kaich-köiny-kūö, i-löö-rēn tö ma-neut-lö Ò nō ra-ang el mak; a-ne in-rē meuk ngam Tö-het Fa-nöiny-lö nō teung-tö-re nō i kui Ö,—sā nyö-ōñ.

11 Ngaich hěng ök rô la-mök-tö el ha-liö-ngö, tö-ngö,—“Meh-eñ Man Kūön Chu, Öm ha-nān-ngen-lōn Chu; in Meh Chin rā-mö-lōn ta-kò.”

¶ 12 I-löo-řen ngam Tö-het Fa-nöiny-lö nö kēk-
ngen Ò nö el-in-chôn.

13 Ngaich ka-la-ha A-nga-añ fēn a-nāi sum-
kam, nö el-in-chôn, tō Sā-tan. Hol-tō-rah tō che-
he-chôn. Meuk-řen Ò yik ma-añ-hān-nga.

¶ 14 Keu-heūt-hē-řen ki-nek-eñ ang Yô-han, yih-
tō-re ngaich Yē-sū nö i Ka-li-lī, a-hang-kö ngam
tö-löök in-hān-nga añ im Tēv;

15 Nö ngö rô,—“Ngaich an ngam fē-tak nö
teung-ta; röh-ta an ngam pül-ngö ngam Tēv. Ha-
vöö-tö el-lön-re yin; rā-tö-el-lön-re im tö-löök in-
hān-nga.”

¶ 16 Ngaich lök kũö-mai A-nga-añ nö i Ka-li-lī;
ngaich meū-kö nān Sī-môn, nān An-ta-ru, ök ka-
hēm Sī-môn, nö ka-val-ngö in-hānñ nö el mai; pò
cha nö yöm ki-nek-eñ kāk.

17 Ngaich Yē-sū nö ngö rô tö cha,—“Ta-a,
töm-rit Chu nan; töich vī-ten nān ka-mēk ta-rik,
nö kāk.”

18 I-rũö rā-ngö nuk in-hānñ-re cha-a; ngaich
töm-rit Ò.

19 Rēh rò-òl-kũö ngaich A-nga-añ nö meū-kö
Yā-köp ök kũön Se-pe-tia, tök ka-hēm ò in-rē, Yô-
han; nak me-el ku-pòk nö ngat-tit in-hānñ-re.

20 Ngaich ha-vē-ken cha A-nga-añ. Rā-ang
cha-a tök yöng-re, Se-pe-tia, nö el ku-pòk, hol-tö
yik ka-mũön-kũö; ngaich ki-röön-ngö-re, nö töm-
rit Ò.

¶ 21 Ngaich chuh i Ka-far-naum cha-a. Ku-hēt-
höt-re A-nga-añ ngaich nö el chũök vi-ne-eñ-kũö
Tēv, nö ha-köp-hö-ti, hē el tö-het sa-kā-mö.

22 Ngaich cha-a nö pi-ngang-kũö tö rô Ò nö
ha-köp-hö-ti; pòn ha-köp-ten cha A-nga-añ, nö sã
tö-chöö-ngu-vö, öt sã yip ka-mũich.

23 Hēng ta-ka ök u-muh ta-rik el chũök vi-ne-
eñ-kũö Tēv cha, tö-sī-u añ-in; hũk-a a-nga-añ,

24 Nö ngö rô,—“A-suh Òm Meh-eñ in ih, Meh-
eñ Yē-sū añ Nā-sa-ret? Yih Ò-meh Òm öt-ha-kô-
lò ih? A-ka-ha-kũö chin tö Meh; tö-het Man añ
im Tēv.”

25 Ngaich Yē-sū nō vē-ken ò, nō ngō rô,—“Rā-ngô-re ma-na; ku-nyi-iny-re, rā-ngen ò.”

26 Ngaich ngam töt-löök sī-ō nō ha-ngi-hi-re tī tō ò; ngaich pōi-tô nō hūk-a; rā-ngen ò ngaich.

27 Ròk-hô-re cha-a ngaich nō u-feh; ngaich ha-töo-nô-re, nō ngō rô,—“A-suh öng a-ngu-ö? Tu-föm-ngô-re in-köp-hô-ti! Hol-tö chöo-ngo An nō töl-rô mē töt-löök sī-ö; ngaich hang rô Ò cha-a.”

28 Ngaich ngam hi-nān-ngö Ò, nō i-rüö söl-ngö i nup ta-ròk-hô-re pa-nam i Ka-li-lī.

¶ 29 I-löo-ren tō kun-nyi-iny cha, nō ra-ang el ök chüök vi-ne-eñ-küö Tēv; yih-tô-re cha-a ngaich nō i pa-tī nān Sī-môn, nān An-ta-ru, nō hol-ten nān Yā-kóp, nān Yô-han.

30 Ngaich ök yöng pi-hö Sī-môn nō hu-lal-ha-ka, nō vüöi; ngaich i-rüö ve-eny nang Ò cha-a tō ò.

31 Yih-tô-re ngaich Ang Yē-sū, ngaich kēk kēl ò; ha-choh-len ò ngaich. Rā-ngen ò ngaich ngam a-nüö-yö; ngaich meuk-ren cha a-nga-añ.

¶ 32 Ngaich im ha-rap, tō ma-neut-tö ngam ta-vüöi, kēk-tö yik ta-ròk-hô-re tō-va-ha-vö cha-a, nō in Ò, yik tō-sī-u añ-in in-rē.

33 Ngaich ròk-hô-re yik añ ngam pa-nam nō ha-mū-lö-re nō i küö in-küp.

34 Ngaich ma-rô-ngö ha-lan-ken A-nga-añ, tō yik tō-röl-ka-ngen vah; ma-rô-ngö a-hô-ngö tō sī-ö in-rē. Öt ha-löng-ten yik sī-ö A-nga-añ nō rò-òv; pô cha nō a-ka-ha-küö tō Ò.

¶ 35 Ngaich im peu-heü, rông-mö sa-ngü-la, chohol-re A-nga-añ, ku-nyi-iny-re ngaich; ngaich ki-röön-ngô-re nō chuh el-in-chôn; in e ngaich nō ve-e-küö Tēv.

36 Ngaich Sī-môn nō töm-rit Ò, tō yik hol ò in-rē.

37 Kôk-tö-küö ngaich cha-a tō Ò, ngaich ngō rô tō Ò,—“Chô-hö Man tō ta-ròk-hô-re.”

38 Ngaich ngō rô A-nga-añ tō cha,—“Ta-a, tõi chuh i ta-hëng tō-röh-ta pa-nam, hòñ Chu mum-kah-ten in u in-rē. Tön a-ngu-ö an lök-ten Chu yih.”

39 Ngaich chuh el chūök vi-ne-en-küö Têv cha A-nga-añ, nö keu-heüt nö i Ka-li-li, mum-kah-ten, a-hō-ngö sī-ö in-rē.

¶ 40 Ngaich hëng tak ök tö-yeüi-nyu ya-mih-tö-re nö in Ò; liv-ngö-re nö in Ò, nö ve-e-küö Ò, nö ngö rô,—“Yê Meh ö-re hōk, ngaich lò-ò-ren Meh-en löö-ken-tī tö chu.”

41 Ha-teut-nyö kël-re ngaich A-nga-añ, nö i mi-rē-lön-re, ngaich lüöl-ken ò, ngö rô tö ò,—“Hōk Chin; löö-ken man yêk ngaich.”

42 I-rüö rä-ngen ò ngaich ök yeüi-nyö; ngaich löö-ken a-nga-añ.

43 Ngaich kē-sô A-nga-añ, ngaich nö tīn-ngö-rit ò;

44 Nö ngö rô to ò,—“Mah; uh man ra-hëch-yen rô i ta-rik. Ki-röön-ngö-re pö-ri ku-ròh, meh-en; ha-meuk-tö-re ip kâ-hin, ngaich kēk-tö tö-kēk-tu-vö tö-küö la-nöö-ken meh, ap ha-chöng-ten Mô-sēs, nö in-meuk-hö-ti nö in cha.”

45 Ki-röön-ngö-re pö-ri a-nga-añ, kak-nyö-re ngaich nö a-hang-kö e, nö pi-rät-ngö chūök e; ngaich Yê-sü nö öt kò nö ha-ngānl-ken-re nö ku-hët-höt-re nö i pa-nam; höng la-uk pö-ri nö el-in-chön. Keu-heüt-tö-re la-a lök-ta cha-a ngaich nö yih-tö-re nö in Ò.

II Mi-rü-lö.

1 Ngaich hē Ò nö hēk nö ku-hët-höt-re nö i Ka-far-naum, ha-roh-tum hang sum-kam nö u-nôich; ngaich hān-ngö A-nga-añ nö el pa-tī.

2 Ngaich ma-rô-ngö yik ma-ha-mü-lö-re; lök-ten cha nö öt öt-re chūök, öt rě-hën nöng i küö in-küp ö-re. Ngaich mum-kah-ten cha A-nga-añ.

3 Hëng ta-ka ök ta-rik tö-lum tö-kēk-tu, nö in Ò, fën tak ka-meun.

4 Ngaich hē cha nö öt kò nö rüö-tö-re nö in Ò, küö yik tö-ma-rô-ngö; ngaich rông-tö-kui ök chūök Ò cha-a. Ngaich hē cha nö mē-ngö tī tö e; hô-tö ök cha-mam cha-a ngaich, chūök ök tö-lum nö hu-lal-ha-ka,

5 Hông meuk-tö-re Yē-sū tö mi-kah cha, ngaich ngö rô tök tö-lum,—“Ka-küö-nö; a-rē-löng nup tö-kööl meh nö ngaich.”

6 Ha-roh-tum tak pö-ri yik ka-müich a-müich-ha-ka, ngaich nöng el-lôn-ha-nga,

7 Nö ngö,—“Küö-yòh Ang ngòh ta-rik no nga-ti rô? Öt-lē-kô-re An. A-chiö öp tö-kò nö a-rē-ël tö-kööl, hông hu-měng tak, ngam Tēv?”

8 I-rüö a-ka-ha-lôn Yē-sū tö cha nöng el-lôn-ha-nga nö in-re; ngaich ngö rô tö cha,—“Küö-yòh öi hông el-lôn-ha-nga tö u?”

9 Ngam-yòh tö-löö-ren rô i ngam tö-lum,—“A-rē-löng nup tö-kööl meh nö ngaich?” a-ne röng,—“Cho-hol-re; kēk ngam cha-mam-re, ki-röön-ngö-re?”

10 Hòn yïö pö-ri a-ka-ha-lôn tö ngòh Kūön Ta-rik nö min-hôiñ-yu-vö nö a-rē-ël tö-kööl, nö ing pa-nam,—”

11 Ngö rô A-nga-añ tök tö-lum,—“Cho-hol-re; kēk ngam cha-mam-re; ku-ròh ngaich, chuh pa-ti-re; ngö rô Chin tö meh.”

12 Cho-hol-re ngaich a-nga-añ; ngaich i-rüö kēk ök cha-mam-re, ngaich ki-röön-ngö-re nö i küö cha nö ròk-hö-re. Ngaich ròk-hö-re cha-a nö pi-ngang-küö; ngaich ha-öiny ngam Tēv nö ngö rô,—“Öt hěng heuh in meuk tö-nga-ti.”

¶ 13 Hēk Ang Yē-sū nö chuh küö mai, ngaich ròk-hö-re yik tö-ma-rô-ngö nö chuh in Ò; ngaich ha-köp-ten cha A-nga-añ.

14 Ngaich hē Ò nö ki-röön-ngö-re, ngaich meū-kö Lē-vī A-nga-añ, ök küön Al-fai, üich-ha-ka nö i chüök in-mül rāi ki-nek-het che-hen. Ngaich ngö rô A-nga-añ tö ò,—“Ta-a, töm-rit Chu.” Cho-hol-re ngaich a-nga-añ, nö töm-rit Ò.

15 Ngaich hē Ò nö üich-ha-ka nö nya, nö el pa-ti ò; ma-rô-ngö yik ma-ha-mül rāi ki-nek-het che-hen, tö-köö-lö fā-len in-rē, nö üich-ha-ka nö hol Yē-sū, tö yik ha-köp-tö Ò in-rē, pòn ma-rô-ngö cha-a, nö töm-rit Ò.

16 Ngaich hē yik ka-mūich, yik Fa-ri-sī in-rē, nō meū-kan nō nya nō hol yik tō-kōō-lō fā-len, ma-ha-mūl fāi ki-nek-het che-hen in-rē; ngō rô cha-a tō yik ha-köp-tō Ò,—“Si-ti Ang nō nya, òk in-rē, nō hol-kūō ma-ha-mūl fāi ki-nek-het che-hen, tō-kōō-lō fā-len in-rē?”

17 Hōng hang-tō-re Yē-sū tō e, ngaich ngō rô tō cha,—“Rō-ō yin vē tō-lōō-ken nō hòn la-me-ev-řen; hōng vē tō-va-ha-vō pō-ri. Rō-ō Chin yih Òich ha-vē-kō tō-lōōk ta-rik, vē tō-kōō-lō fā-len pō-ri nō ha-vōō-tō el-lōn-re.”

¶ 18 A-hik yik ha-köp-tō Yô-han, yik Fa-ri-sī in-rē. Ngaich yi-hiv A-nga-añ tō yik tō-ngō rô,—“Kūō-yòh yip ha-köp-tō Yô-han, ha-köp-tō yip Fa-ri-sī in-rē, nō a-hik; ngaich rō-ō mē ha-köp-tō Meh nō a-hik?”

19 Ngaich Yē-sū nō ngō rô tō cha,—“Kò-ò-ren aich vē hol ngam tō-ha-pī-hō nō a-hik, yē ò nō ròng-mō in cha? Yē ò nō ròng-mō ngōh nō in cha, òt kò cha-a nō a-hik.

20 Yih pō-ri min nup sa-kā-mō hē ngam tō-ha-pī-hō nō kék-ě-yō nō ra-ang in cha. Ngaich mōl cha-a min nō a-hik, hē e.

21 Òt ta-rī-ku-vō cha-môk-tō tu-fôm-ngō-re hi-lā nō la-nöp hôt-eh, Yē ò nō nga-ti; ngaich ngam la-nöp e nō ru-höiny-re tin-kāi-chō-kūō tō ngam hôt-eh.

22 Òt ta-rī-ku-vō ma-a-sē-hôt tu-fôm-ngō-re vain, nō el hôt-eh uk. Yē ò nō nga-ti, ngaich ngam vain min nō la-kuk-köiny-kūō tō mi-ne uk; ngaich kō òt-kô-lò-nyō-re tō ngam vain tō mi-nē uk in-rē. El tu-fôm-ngō-re pō-ri uk, ngih tu-fôm-ngō-re vain.”

¶ 23 Ngaich hē Ò nō ki-röön-ngō-re, hē el tō-het sa-kā-mō, nō lök el pa-nò-òñ sāiny. Ngaich yik ha-köp-tō Ò nō kōich ròng nuk sāiny, nōng ki-röön-ngō-re.

24 Ngaich ngō rô yik Fa-ri-sī tō Ò,—“Yēk meuk; kūō-yòh aich nō la-ev-řen tō ngam töt-kò nō la-en hē el tō-het sa-kā-mō?”

25 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Höng öt ve-e-küö in-la-hen Tā-vīt öi-yī-ö, hē ò nō ka-pa-ha-re, tö yik hol ò in-rē?

26 Ngaich ku-hēt-höt-re a-nga-añ in-rē nō el pa-tī ngam Tēv, hē A-pīa-tör nō mā-küö kā-hin; ngaich nya nuk tö-het rò-ti, nuk töt-kò nō nya-añ-küö ta-hëng, höng nya-añ-küö kā-hin. Ngaich kék-ě-küö yik hol-re in-rē.”

27 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Pò-küö ta-rik an ngam tö-het sa-kā-mö nō vī-lö-ngö; rö-ö nō pò-küö ngam tö-het sa-kā-mö nō vī-lö-ngö ngòh ta-rik.

28 Lök-ten Ön ngho Küön Ta-rik nō mā-küö ngam tö-het sa-kā-mö.”

III Mi-rū-lö.

1 Ku-hēt-höt-re hék A-nga-añ nō el chūök vi-ne-eñ-küö Tēv; ngaich hëng tak ök u-muh ta-rik tö-lū-mö kël.

2 Ngaich ha-yū-nan cha-a, yēn hòh ha-lan-ken ò, hē el tö-het sa-kā-mö; pô cha nō hòh lök-nyu-rò nō vē-nyen Ò.

3 Ngaich ngö rô A-nga-añ tók ta-rik, ök tö-lū-mö kël,—“Sök-lö-re man.”

4 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Tö-hu-veu-en ö-nguh ngam tö-löök la-en, hē el tö-het sa-kā-mö,—ngam töt-löök rōng? In-yöö-ken nô-mö,—fi-nël-ngö rōng?” Ngaich pö-ri cha-a nōng öt rò-òv.

5 Ngaich hē Ò nō ha-vī-ngö-mat-re, nō hol-tö la-nī-nö, nō ngëch-ken cha; pòn ha-riv-lōn tö nga-nek-eñ el-lōn cha; ngö rô A-nga-añ tók ta-rik,—“Ha-teut-nyö kël-re ma-na.” Ngaich ha-teut-nyö e a-nga-añ; ngaich löö-ken ök kël ò.

6 Ngaich ku-nyi-iny-re yik Fa-ri-sī, i-rüö ve-e-küö-re ngaich tö yik añ in Hē-rôt, töp tī-re nō fēl-ngen Ò.

¶ 7 Ngaich Ang Yē-sū nō hol-töyik ha-köp-tö-re nō ru-höng-re nō ip mai. Ma-rô-ngö yik ta-rik ta-möm-rit Ò, ra-ang Ka-li-lī.

8 Ma-rô-ngö yik ha-mang nuk tī Ò, ngaich yih-tö-rè nō in Ò, nō ra-ang Yū-ta, Yē-rū-sa-lem, Ē-tôm, la-muh tö Yòr-tan, ra-ang i chī-rö Tū-rös, Sī-tōn in-rè.

9 Ngaich ve-e-küö yik ha-köp-tö-re A-nga-añ, pòn hòk-tö tö-hěng nòng kun ku-pòk ha-nöng Ò, pò mè tö-ma-rô-ngö; hòn cha nō öt sing-ngen Ò.

10 Pòn ma-rô-ngö ha-lan-ken A-nga-añ; ngaich yik rô-ngö yik tö-va-ha-vö nō sing-tö-re nō in Ò, pòn hòn lüöl-ken Ò cha-a.

11 Ngaich yik töt-löök sī-ö nō a-fuk-ngö-re nō i küö Ò, yē cha nō meū-kan; ngaich hūk-a nō ngö rô,—“Meh-eñ Man, Kūön ngam Tēv.”

12 Ngaich kē-sô A-nga-añ nō sòk-ten cha nō eū-ken Ò.

¶ 13 Ngaich peū-lö-re A-nga-añ nō i kui rung; ngaich ha-vē-tö yik lön-re, nō in-re; ngaich yih-tö-re cha-a nō in Ò.

14 Ngaich nēt-siön tak va-hi-il A-nga-añ, yik tö-ka-heū-kö tö Ò nō ta-nī-nö-rô; nō ha-mòl Ò cha-a, tö-tī-ni in-rè nō mum-kah-ten,

15 A-ne in-rè kēk-tu min-hôiñ-yö nō ha-lan-ken in-vah, a-hö-ngö sī-ö in-rè.

16 Vi-lö yik tö-nēt-siön tak A-nga-añ; ngaich ka-heū-kö Sī-mön A-nga-añ nō Pet-rös;

17 Yā-kôp ök küön Se-pe-tia, Yô-han in-rè ök ka-hēm Yā-kôp, ka-heū-kö cha A-nga-añ nō Pō-nēr-kes, ngam tö-ngö, ‘Kūön Kun-rô-kö;’

18 An-ta-ru, Fi-lip, Par-tò-lò-mai, Mat-tai, Tò-mas, Yā-kôp ök küön Al-fai, Tat-tai, Sī-mön Ka-na-nai,

19 Yū-ta Is-kar-yôt in-rè, ök ka-měk-ngen Ò.

¶ 20 Yih-tö-re ngaich Yē-sū nō el ök tö-hěng pa-tī. Ngaich hěk yik tö-ma-rô-ngö nō ha-mül ya-ni-hih-re; ngaich cha-a nòng öt lök-tu-küö nō nya.

21 Hē yik ha-nöng ki-sā-nö Ò nō hăn-ngö e, ngaich yih-tö-re cha-a, nō hòn kēk-an; pò cha nō ngö rô,—“Öt a-kah-ngen-re An.”

22 Ngaich yik ka-müich, yik ya-mih nō ra-ang Yē-rū-sa-lem, nō ngö rô,—“Ī-nu An tö Pe-el-se-pül;

ngaich a-hō-ngö vë sī-ö A-nga-añ, nō lōk-ten im mā-küö vë sī-ö."

23 Ngaich ha-vë-ten cha A-nga-añ nō in Ò; ngaich ngö rô tö cha, nō in-chok-ov-rô,—“Si-ti ka-nò-òñ ang ngam Sā-tan nō a-hō-ngö Sā-tan?

24 Yē ngam pül-ngö nō ha-rē-vō-re tö-re, öt kò a-ngu-ö nō köp.

25 Yē ngam tö-hëng pa-tī nō ha-rē-vō-re tö-re, öt kò a-ngu-ö nō köp.

26 Yē ngam Sā-tan nōng kah-ngen-re nō la-al-re, ngaich ha-rē-vō-re; öt kò a-nga-añ nō köp, hōng tö-ngaich-ngen pō-ri.

27 Öt hëng tak tö-kò nō ku-hët-höt-re nō el pa-tī öp tö-ka-lêk ta-rik, nō kêk nup che-hen ò; hōng u-rêh nō nyëk ngam tö-ka-lêk ta-rik; ngaich möl nō kêk nup añ ngam pa-tī ò.

28 Tö-kò-ò rô Chin tö yïö, Ròk-hö-re nup min tö-kööl yip küön ta-rik, nō a-rê-lö-ngö, nup tōng rô cha in-rē nō öt-lē-kô-re.

29 Öt hē-ru pō-ri nō in-rê-lu ngòh töt-la-më-kô-re tö ngam Tö-het Fa-nöiny-lö; pòn fā-lu-rèn tö ngam töt-cha-nu-huv-rèn tö-kööl."

30 Pô cha nō ngö rô,—“Si-u añ-in An."

¶ 31 Ngaich yih-tö-re ök yōng Ò ki-kā-nö, tö yik mēm Ò; ngaich nōng sök-hak nō la-uk, ngaich tīn-ngö ma-ha-vë-ken Ò.

32 Ma-rô-ngö yik u-muh ma-ha-vī-len Ò nō ùich-ha-ka; ngaich ngö rô cha-a tö Ò,—“Hōng chō-hö Meh ap yōng Meh ki-kā-nö, yip mēm Meh in-rē, nōng la-uk."

33 Ngaich ngö rô A-nga-añ nō sap-rô cha,—“A-chiö öp yōng Chu ki-kā-nö, yip mēm Chu in-rē."

34 Ngaich ha-vī-ngö-mat-re A-nga-añ nō i yik a-müich-ha-ka, nō ha-vī-len Ò; ngaich ngö rô A-nga-añ,—Yêk meuk, ngam yōng Chu ki-kā-nö, vë mēm Chu in-rē.

35 Pòn mēm Chu, ka-nā-nö Chu, yōng Chu ki-kā-nö in-rē, ngòh tö-la-ev-rèn tö lōn ngam Tëv."

IV Mi-rū-lö.

1 Hēk A-nga-añ nō ha-köp-hö-ti nō i kūō-mai; ngaich ma-rô-ngö ta-kò yik ma-ha-mū-lö-re nō in Ò. Lök-ten Ò nō yök-lö nō el ku-pòk; ùich-ngö-re ngaich nō èl ò, nō el mai. Höng i kūō-mai yik tö-ma-rô-ngö, nō el ta-nyô.

2 Ngaich rô-lö rô A-nga-añ nō ha-köp-ten cha, nō in-chok-ov-rô; nō ngö rô tö cha, nō i in-köp-hö-ti,—

3 “Ha-ngih-tö-re yin. Yēk meuk ngam ta-meüich nō ki-röön-ngö-re nō teüich.

4 Ngaich hē ò nō teüich, rēv-re nup ku-löl ngaich fa-muk ta-seü ta-löö-kö. Yih-tö-re ngaich nup che-he-chōn, nō nyāk-ngö u.

5 Fuk-kui i-hong nup ta-hēng, i chūök töt-pōiyen tum-lat. I-löö-fen ngaich nō meuiny-lö, pòn öt a-ru-u-ti tum-lat.

6 Ngaich yē ngam ta-vūoi nō meut-lö, ngaich ha-rā-tö u; nyang-ngö ngaich a-nu-ö, pòn öt rē-hē-vö.

7 Fuk èl tö-chök-hu-küö nup ta-hēng; siöp-lö ngaich nup tö-chök-hu-küö, ngaich ha-rāi-ngö-kui u; ngaich öt rô-ngu-vö a-nu-ö.

8 Fuk èl tö-löck tum-lat nup ta-hēng; ngaich rô-ngu-vö. Siöp-lö-re, ngaich ru-höl-re rô-ken ròng, lüoi a-nāi, ta-füöl a-nāi, hē-ngòng in-rē.”

9 Ngaich ngö rô A-nga-añ,—“Ngòh tö-el-nāngu-vö, hök-ngen ò yēk nō hang.”

¶ 10 Ngaich hē Ò nōng hēng ta-ka, ngaich yik mi-in Ò, tö yik tö-nēt-siön tak in-rē, nō ha-töö-nan tö ngam in-chok-o-rô.

11 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Yi-ö yin tö-kēk-äv-küö tö ngam öt-mi-kah-küö sin, añ i ngam pül-ngö ngam Tēv. Höng in-chok-o-rô pö-ri nō in cha, yip añ la-uk;

12 Hòn ‘cha nōng meuk, öt a-ka-ha-el-mat pö-ri; höng hang cha-a, öt a-ka-ha-el-nang pö-ri; hòn cha nō öt ha-van-tö-re nō hēk, ngaich a-rē-lö-ngö cha-a.’”

13 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Öt a-ka-ha-lôn ôi tö ngih in-chok-o-rô? Si-ti mi-kah-lôn ôi min tö nê in-chok-o-rô nō ròk-hö-re?”

14 Teüich-tö ngam rô an ngam ta-meüich.

15 Cha-a yin vê mi-i ta-seü ta-löö-kö, chüök ngam rô nō teüich-tu,—i-löö-ren ngaich Sā-tan nō yih-tö-re, nō kēk-ngö ngam rô tö-teüich-tu-vö nō in cha.

16 Nga-ti yin vê in-rê tö-teüich-tu-vö nō i kui i-hong,—vê ha-mang ngam rô, ngaich i-löö-ren nō hol-tö ra-nā-mö-lôn nō hok-o e.

17 Öt rě-hě-vö pö-ri nō in-re; ngaich lök-ten nō tōng ra-hěch-ta-ren. Ngaich yê nup ka-nih-ngen, hēk öt-in-kô-lò, tö-küö ngam rô; ngaich i-rüö rā-ngen-re cha-a.

18 Ta-hěng yin vê tö-teüich-tu-vö nō el tö-chök-hu-lüö: cha-a yin vê ha-mang ngam rô;

19 Ngaich ngam pin-rü-tö-lôn añ ngih pa-nam, in-chī-lö in-rê tö ka-nô-lò, nup lôn in-rê tö tö-keu-heüt-tö-re, nō meut-höt; ha-rāi-ngö-kui ngam rô, ngaich öt rô-ngu-vö a-nu-ö.

20 Cha-a yin vê tö-teüich-tu-vö nō el tö-löök tum-lat, ha-mang ngam rô, ngaich hok-o e; ngaich rô-ngu-vö, lüöi a-nāi, ta-füöl a-nāi, hē-ngòng in-rê.”

¶ 21 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Kēk-tu ön rung nê eñ-a-vö, ngaich ha-küp-tu-kui tö ku-vô-kö, el-ka-tòh cha-mam in-rê; nō öt vī-tu nō i kui chüök eñ-a-vö?”

22 Pòn öt tö-nyat-ngu-vö, hōng tö-ha-meuk-tu-nyö-re min; öt rě-hě-nō tö-ha-yü-ni-vö, hōng ya-mih-nyö-re min nō im ha-nāñ-tö.

23 Hök-ngen ngòh tö-el-nā-ngu-vö nō hang.”

24 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Ha-rēm-ngen-re yin tö nup a-hang-re. Öp kin-la-ha-ti yïö tö e, a-ngu-ö min kin-la-ha yïö; rüö-tu-ren ki-nek-eñ-küö yī-ö min.

25 Ngòh tö-i-nu, a-nga-añ min tö-kēk-ěv-küö. Ngòh töt-i-nu-vö pö-ri, kēk-ě-yö min öp tōng mi-in ö.”

¶ 26 Ngaich ngö rô A-nga-añ,—“Sā öp ta-rik, an ngam pül-ngö ngam Têv, ta-mũi-ngö ku-löl nö el tum-lat;

27 Ngaich ha-ròh tö ha-tööm, cho-hol-re ngaich tö peu-heū. Meuiny-lö ngaich mi-nē ku-löl, nö siöp; öt a-ka-ha-lôn pö-ri a-nga-añ tö in-la-hen u.

28 Ngam tum-lat an tö-rô-ngu nö kah-ngen-re,—u-rêh ngam el-kui, hêk ngam chüök rông, ngaich hêk ngam rông ta-kò, nö el chüök-re.

29 Kõiny-hē pö-ri ngam rông, ngaich kēk-tö-küö ka-nöt-re a-nga-añ; pòn ngaich ngam ka-nööi-nyòng nö yih.”

¶ 30 Ngaich ngö rô A-nga-añ,—“Si-ti tī öi min a-sā-tö ngam pül-ngö ngam Têv? A-suh öp min in-chok-o-rô hī tö e?

31 Sā öp kun ku-löl an, yē e nö teüich-tu nö el tum-lat, öp tö-pò-rô nö ma-na-ang-küö nē ku-löl nö ròk-hö-re, me-el tum-lat;

32 Yē e pö-ri nö teüich-tu, siöp-lö ngaich; ngaich tö-ki-rông-küö nē tö-nya-añ chôn. Siöp-nyö-re pak ngaich tö tö-ki-rông; ngaich nup che-he-chôn nö kò-ò-ren nö ha-nyat-lö-re el-ka-tòh rôi ò.”

¶ 33 Pöi-yen nup tö-nga-ti in-chok-o-rô Ò tö cha, ip töl-ngö ka-nò-òn cha nö hân-ngö u.

34 Öt ve-e-küö cha A-nga-añ, nö öt in-chok-ov-rô; u-lai-ken-re pö-ri nö ve-eny in-la-hen u nö i yik ha-köp-tö-re.

¶ 35 Ngaich im hē e a-ngu-ö sa-kā-mö tö ha-rap, ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Ta-a, tòi ha-vâng-ngö-re la-mu-añ.”

36 Ra-ang tö yik tö-ma-rô-ngö, ngaich kēk-an nö hol-re nö el ku-pòk, nong sã-rê A-nga-añ. Ta-hêng nòng nuk in-rê ku-pòk, hol Ò.

37 Cha-lò ngaich ök yöng cha-nô-chö ku-föt, ngaich yök-hu ngam ku-pòk tö òl-mai; ngaich hòn töök-lö ngam ku-pòk.

38 Ngaich A-nga-añ nong la-rit nong ha-ròh nö el tin-nyik; ngaich ki-lang-len Ò cha-a, nö ngö rô,—“Ma-ha-köp-hö-ti; öt chum-küö-ren Òm tö hī öt-kô-ló?”

39 Cho-hol-re ngaich Yē-sū, ngaich vē-kō ngam ku-föt; nō ngö rô tö ngam mai,—“Heu-heu-re; um ha-löiny-kō-re.” Rā-ngen-re ngaich ngam ku-föt; ngaich ka-lüông ta-kò a-ngu-ö.

40 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Kūō-yòh òi nga-ti pin-he-eñ-kūō? Òl òi mi-ka-ha-vö?”

41 Ngaich cha-a nō pōi pin-he-eñ-kūō; ngaich ngö rô tö höö,—“A-chiō Ang min ngòh, tö-u-roh nō hân-ngö chöo-ngö tö ku-föt, mai in-rē?”

V Mi-rū-lö.

1 Cha-lò cha-a ngaich nō im ta-hëng lä ka-hā ngam mai, ip pa-nam Ke-ra-sën.

2 Ngaich hē ya-nôk-tö Ò, nō ra-ang el ku-pòk, i-löo-rèn ngaich hëng tak ök ta-rik ma-meük-kūō Ò, ra-ma-ang kui ku-pah; tö-ī-nu tö töt-löök sī-ö.

3 Ök tōng mi-i-yōng kui ku-pah. Öt hëng tak ta-rik tö-kò nō nyē-kan; öt rē-hën nō kò nē sai-yök.

4 Röl heuh a-nga-añ nō nyē-kö kal-röön, kël in-rē; ngaich mi-nē sai-yök nō li-tô-ki tö ò; nuk nya-nëk kal-röön ò in-rē nōng la-tô-ki. Öt hëng tak tö-kò pum-lā-man.

5 Ngaich ör-heu-heu a-nga-añ tö ha-tööm, sa-kā-mö in-rē, nō i kui ku-pah, i kui rô-ngö in-rē; nōng hūk-a, rā-tö-re in-rē nō añ-tī-tö i-hong.

6 Ngaich hē ò nō meū-kö Yē-sū nō ma-rô-vat, fal-tö-re ngaich, nō ve-e-kūō Ò;

7 Ngaich pōi-tô nō hūk-a, nō ngö rô,—“Si-ti öich chu-ö in Meh, Yē-sū, Meh-eñ Kūön ngam Tēv la-tu-lōng? Im Tēv rô chin ve-e-kūō Meh, Uh chin öt-ha-kô-lōng-rô tö Meh.”

8 Pò Yē-su nō ngö rô tö ò,—“Meh-eñ töt-löök sī-ö; ku-nyi-iny-re man, rā-ngö ngam ta-rik.”

9 Ngaich ha-töo-nan A-nga-añ nō ngö rô,—“A-chiō ap mi-ne-eny meh?” Ngaich ngö rô a-nga-añ,—“Le-kīön, öp mi-ne-eny chu; pò ih ma-rô-ngö.”

10 Ngaich ve-e-kūō Ò a-nga-añ nō sōk-ten Ò nō tīn-ngen cha, nō rā-ngö ngam pa-nam.

11 Ngaich i kui rô-ngö nuk u-muh tö-ma-rô-ngö ha-un, tö-ha-ô-kö.

12 Ngaich ve-e-kūō Ò cha-a, nō ngō rô,—Tinngen ih i nup ha-un, hòn ih meut-höt in u.”

13 Ngaich ha-löng-ten cha A-nga-añ. Meut-nyi ngaich yik töt-löök sī-ō, ngaich meut-höt nō i nuk ha-un. Ngaich nuk ha-un nō fal-tö-re nō ik tö-yüō-ti nō el mai. Nēt köiny tum nòng nuk; ngaich pök-ngö nō el mai.

14 Ngaich yik ma-ha-ô-kö u nō fal-ngö-re; ngaich ve-eny e nō im pa-nam, i ta-vat in-rē. Ngaich cha-a nō yih-tö-re nō ngēch-kö in-la-hen ök tö-nga-ti.

15 Yih-tö-re ngaich cha-a nō in Yē-sū; ngaich meuk ök ta-rik nō ūich-ha-ka, ök tö-sī-u añ-in sin, hi-lā-ru-vö, löö-kö el-lön in-rē, ök tö-ī-nu tö Le-kīön. Ngaich pa-e-kūō cha-a.

16 Ngaich yik ma-meū-kö e, nō ve-eny nang cha tö in-la-hen ngam tö-ī-nu tö sī-ō, tö nuk ha-un in-rē.

17 Ngaich ve-e-kūō Ò cha-a nō hōk-ten Ò nō ki-röön-ngö-re nō řa-añg chī-rö cha.

18 Ngaich hē yā-nōk-lö Ò nō el ku-pök, ngaich ök tö-ī-nu tö sī-ō sin, nō ve-e-kūō Ò, pò ò nō hòn in Ò.

19 Ngaich öt ha-löng-ten ò A-nga-añ; ngō rô pö-ri tö ò,—“Ku-ròh, chuh pa-tī-re man, i yip hol-re; ve-eny nang cha tö rôk-höl tī ngam Mā tö meh; tö neu-kö-lön Ò in-rē tö meh.”

20 Ki-röön-ngö-re ngaich ngam ta-rik; kak-nyö-re ngaich nō a-hang-kö rôk-höl tī Yē-sū tö ò, nō i Te-ka-pò-lis; ngaich ròk-hö-re yik ta-rik nō pi-ngang-kūō.

¶ 21 Ngaich hē Yē-sū nō ha-vāng-ngö-re nō hēk, nō el ku-pök, nō im ta-hēng lā; ma-rô-ngö yik ta-rik nō ha-mū-lö-re nō in Ò; ngaich A-nga-añ nōng i kūō-mai.

22 Ngaich hēng tak ök ya-mih-tö-re, añ i yik yöng-řen chūök vi-ne-eñ-kūō Tēv, Yā-ī-rös ök mi-ne-eny ò; a-fuk-ngö-re a-nga-añ nō i röön Ò, tö mat ò nō meū-kan.

23 Ngaich ve-e-kūō Ò a-nga-añ, nō kò-ò rô ta-kò, nō ngō rô,—“Hòn ka-pah ap kun-kūön chu ki-kā-nō. Ve-e-kūō Meh chu-ö, hòn Meh yih-tö-re, řā-tö el-tī-re in ò; hòn ò nō löö-ken, ngaich añ.”

24 Ngaich ki-röön-ngö-re A-nga-añ nō hol ò. Ngaich ma-rô-ngö yik ta-möm-rit Ò, ngaich cha-a nōng sing-ngen Ò.

¶ 25 Ngaich hēng ta-ka ök ki-kā-nō tö-nēt-siön sam-yeu-heuh rò-ò-ten nō ku-nya-hen;

26 Ök tö-vaich-tö chök tö-küö tī yik tö-röl tak la-me-en tö-va-ha-vö; ngaich nōng keu-heüt tö rupiö-re; ngaich nōng öt a-neh-tu-řen, vaich-tö han-ru-ha-ngen pö-ri.

27 Höng hang-tö-re a-nga-añ tö Yē-sū, ngaich yih-tö-re nō i uk yik tö-ma-rô-ngö; ngaich lüöl-kö hi-lā Ò;

28 Pòn ngö rô a-nga-an tö-re,—“Löö-ken chin min, yē chu höng lüöl-kö nup hi-lā Ò.”

29 I-löö-řen ngaich ök kun-nya-hen ò nō nyô-lö; a-ka-hai-řen a-la-ha ngaich a-nga-añ tö la-nöö-ken-re tök in-vah-re.

30 A-ka-hai-řen Ang Yē-sū nō in-re, töp ka-nò-òn Ò nō kēk-ka-řen; ha-vöö-tö-küö-re A-nga-añ ngaich nō i yik tö-ma-rö-ngö; ngaich ngö rô,—“A-chiö ap la-müöl-kö hi-lā Chu?”

31 Ngaich yik ha-köp-tö Ò nō ngö rô,—“Meuk më tö-ma-rô-ngö Man, nō sing-ngen Meh; ngaich Òm ngö rô,—“A-chiö ap la-müöl-ken Chu?””

32 Chu-vi-ngö mat-re ngaich Yē-sū nō ngēch-ken ò, ök tö-ti-vö.

33 Ngaich pö-ri ngam ki-kā-nō nō pa-e-küö, ki-chē-yö-re in-rē, pò ò nō a-kah-ngen-re nō ngaich; yih-tö-re ngaich, nō a-fuk-ngö-re nō i küö Ò, ngaich ve-eny nang Ò nō kò-ò-rô.

34 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö ò,—“Ka-küö-nö; ngam mi-kah meh an tö-löö-ken-tī tö meh. Im kum-chik-řen man ngaich ku-ròh. Ngaich löö-ken yēk tö ngam in-vah-re.”

¶ 35 Ngaich hē Ò nō ròng-höich rô nō rò-ò-vö, yih-tö-re ngaich yik ra-ma-ang pa-tī ök yöng-řen chüök vi-ne-en-küö Tēv, ngaich ngö rô,—“Ka-pah ap küön meh nō ngaich. Küö-yòh öm i-ru-hen öm ha-rei-kö ngam Ma-ha-köp-hö-ti?”

36 Ngaich pö-ri Yē-sū nō öt-hang-lö-re; ngö rô tö ök yöng-rén chūök vi-ne-en-küö Tēv,—“Um pa-e-küö, höng rä-tö el-lön-re man.”

37 Öt hëng tak ha-löng-ten A-nga-añ tö ta-möm-rit-re, höng hēk Pet-rös, Yā-kôp, Yô-han in-rē, ök ka-hëm Yā-kôp.

38 Cha-lò cha-a ngaich nō i pa-ti ök yöng-rén chūök vi-ne-en-küö Tēv; ngaich A-nga-añ nō meuk tö tā-rö-la-rén, pa-meuiny, ma-ha-rā-mö-re in-rē, nō pôi-tô.

39 Ngaich hē Ò nō ku-hët-höt-re, ngö rô ngaich A-nga-añ,—“A-suh öng ngam tin-rö-len yiö, pi-neüi-nyö in-rē? Höng ha-röh an ngam nyiö; rö-ö an nō ka-pah.”

40 Ngaich ha-yiöl-ngen Ò cha-a. Keu-heüt-hë-rén A-nga-añ nō a-hö-nyen cha; ngôn-tam A-nga-añ tö nak yöng ök nyiö, yik hol Ò in-rē; ngaich chuh i chūök ök nyiö.

41 Ngaich kēk kél ök nyiö A-nga-añ; ngaich ngö rô tö ò,—“Ta-li-tā kû-mi,” ngam tö-ngö ma-nah, “Meh-en nyiö ki-kā-nö; cho-hol-re, ngö Chin tö meh.”

42 I-löö-rén ngaich ök nyiö nō cho-hol-re, ki-röön-ngö-re ngaich; pò ò nō tö-nët-siön sam-yeu-heuh. Ngaich pôi-yen pin-ngang-küö cha-a.

43 Ngaich sōk-ten cha A-nga-añ nō eü-kö e nō i ta-rik. Ngaich hōk-ten cha nō kēk-ě-küö ò tö nya-añ-küö.

VI Mi-rū-lö.

1 Ki-röön-ngö-re ngaich A-nga-añ, nō ra-ang in e, ngaich yih nō ip pa-nam-re; i-nu in-rē tö yik ha-köp-tö-re.

2 Cha-lò ngaich ngam tö-het sa-kā-mö, ngaich ha-köp-hö-ti A-nga-añ nō el chūök vi-ne-en-küö Tēv. Ngaich ma-rö-ngö yik tö-pi-ngang-küö, ha-mang; ngö rô cha-a,—“Añ yih ön nē i ngòh ta-rik? A-suh öng ngam mi-kah, tö-kēk-tu-vö nō in Ò? Nē tö-nga-ti min-hôiñ-yö in-rē la-en, ka-hēk-ken Ò?”

3 Röh Ang nö ngòh tō-hu-veū nö vī chōn, ngòh kũn Ma-ria, mēm Yā-kōp, Yō-sēf, Yū-ta, Sī-mōn in-rē? Röh yip ka-nā-nō Ò nö hol hī nö i-hih?" Ngaich cha-a nö öt-mi-rũöt-rèn tō Ò.

4 Ngaich Yē-sū nö ngō rô tō cha,—“Tō-mi-lē-ka-rèn òn ngòh prò-fēt; hōng i pa-nam-re pō-ri nö rō-ō, i ha-nōng-ki-sā-nō-re, i pa-tī-re in-rē.”

5 Òt kò A-nga-añ in-rē nö la-ev-rèn nö u-muh tō-min-hōin-yō; hōng ngih fi-nā-tō el-tī-re nö i yip tō-ha-roh-tum tak tō-va-ha-vō; nö ha-lan-ken cha.

6 Ngaich A-nga-añ nö pi-ngang-kũō tō öt-mi-kah cha. Ngaich keu-keūt-kũō tu-hēt A-nga-añ, nö ha-köp-hō-ti.

¶ 7 Ha-ve-e-ti A-nga-añ tō yik tō-nēt-siōn tak, nö in Ò; ngaich tīn-ngen cha nö kō a-nēt tak; ngaich kēk-ē-kũō cha tō chōō-ngō nö i tōt-lōök sī-ō.

8 Sōk-ten cha A-nga-añ nö ka-hēk-ku-vō nö im kin-rōōn-ngō-re, hōng tin-kung; öt nya-añ-vō, öt ta-sī-lu-vō, öt ru-piō-ru-vō nö el in-möp-rat-re.

9 Hōng kun-rōō-pu-vō; un in-nē-tu-vō in-yut.

10 Ngaich ngō rô A-nga-añ tō cha,—“Ip tōng lōō-rō yīō pa-tī, hōng-ngòh yī-ō in e; ha-nōng sa-ha cha-nu-hu yīō, rā-ngō e.

11 Ngaich yē chũök yip tōt-ha-mòk-en yīō, yip tōt-ha-mang rô yīō in-rē; yē yīō pō-chō ki-rōōn-ngō-re, rā-ngō e, pi-tōng-ngō pi-tung rōōn-re yī-ō, nö min-kah-ngō cha.”

12 Ngaich ki-rōōn-ngō-re cha-a; ngaich ha-köp-tō ta-rik nö ha-vōō-tō el-lōn-re.

13 Ma-rô-ngō a-hō-ngō tō sī-ō cha-a; ma-rô-ngō ha-cham a-la-ha in-rē, tō ta-vi-i, tō tō-va-ha-vō; ngaich ha-lan-ken cha.

¶ 14 Ngaich ök rā-cha Hē-rôt nö hān-ngō e,—pò ök Mi-nē-nyō Ò nö ngaich nö a-ka-hai-rèn. Ngaich ngō rô a-nga-añ,—“Cho-hol-re ap Yô-han ap va-mòk, nö ra-ang yip tō-ka-pah; lōk-ten Ò nö ha-meuk-tō min-hōin-yō la-en.”

15 Ngō rô pō-ri yik ta-hēng,—“Ē-li-ya An;” “Prò-fēt An,” ngō yik ta-hēng; “tō-hēng tak añ i yik prò-fēt.”

16 Hē Hē-rôt pō-ri nō hang, ngaich ngō rô.—
“Cho-hol-re ap Yô-han nō hēk, ök ra-hök-ngō li-
keun chu.”

17 Pò Hē-rôt nō tīn-ngō ka-mek-en Yô-han;
nyëk-ngen ò ngaich, nō el kin-lō-ngō, tō-pò-küö
Hē-rô-tias, ök pī-hö ök ka-hēm ò Fi-lip; pòn pī-hö-
ten ò a-nga-añ.

18 Pò Yô-han nō ngō rô tō Hē-rôt,—“Rö-ö man
kò pī-hö-tö pī-hö ngam ka-hēm-re.”

19 Ngaich ang Hē-rô-tias nō ku-nya-hañ-el-mat
tö ò; ngaich nō hòñ fël-ngen ò; öt kò pō-ri.

20 Pò Hē-rôt nō pa-e-küö tō Yô-han; pòn a-ka-
lôn tō ò nō tō-löök, tō-het in-rē, nō ta-rik; ngaich
nōng lâ-kan. Ngaich hē ò nō hang-rô ò, ngaich
öt-hu-veu-eu el-lôn a-nga-añ; ngaich rā-mö-lôn
nōng hang rô ò.

21 Ngaich ik hē sa-kā-mö nō söl-ta, ang Hē-rôt
nō ha-añl yik mā, ik hē-nyö-re sa-kā-mö, yik yōng-
řen kum-yung, yik yōng-řen in-rē añ Ka-li-lī.

22 Ngaich hē ök küön Hē-rô-tias ki-kā-nö nō
ku-hët-höt-re nō ki-rïöm; ngaich rā-mö-lôn ang
Hē-rôt, tō-ti ò, yik hol-küö in-rē nō nya. Ngaich
ngō rô ngam rā-cha tō ngam nyïö ki-kā-nö,—“Ve-
e-küö chu man yëk, tō tōng lôn-re. Ngaich kēk-ë-
küö meh chu-ö min tō e.”

23 Ngaich chüö-ku-rô a-nga-añ tō ò, nō ngō rô,—
“Öp tōng ha-vë-kö meh in chu, ngaich kēk-tö e
chu-ö min in meh, pò-rô nō ròng-ti nghì pül-ngö
chu.”

24 Ngaich ku-nyi-iny-re a-nga-añ, ngaich ngō
rô tök yōng-re ki-kā-nö,—“A-suh ap min ha-vë-kö
chu?” Ngaich ngō rô a-nga-añ,—“Ap kui Yô-han
ap va-môk.”

25 Ku-hët-höt-re ngaich a-nga-añ nō ka-eüi-yen,
nōng löö im-rā-cha; ngaich ha-ve-a. nō ngö rô,—
“Hök-ten meh chin, i-löö-řen kēk-tö ap kui Yô-han
ap va-môk, nō el pi-ngañl.”

26 Ngaich ngam rā-cha nō pöi-yen mi-riv-lôn;
küö ök rô ò pō-ri, yik hol-küö ò in-rē nō nya, a-nga-
añ nō öt sōk-ten ò.

27 I-löö-ren ngaich ngam rā-cha nō hēng tak ta-hīn-ngō, tōk ań in-re kum-yung; ngaich chōō-ngu-vō tōk kui Yō-han nō kēk-tu.

28 Ki-rōōn-ngō-re ngaich a-nga-ań; ngaich rōk-ngō li-keun ò, nō el kin-lō-ngō. Kēk-tu ngaich ök kui ò nō el pi-ngāńl; ngaich kēk-tu nō ik nyiō ki-kā-nō; ngaich ök nyiō ki-kā-nō nō kēk-tō e nō ik yōng-re.

29 Ngaich hē yik ha-köp-tō ò nō hāń-ngō e, yih-tō-re cha-a ngaich, nō kēk ök a-la-ha ò; ngaich ul-ngō e.

¶ 30 Ha-mū-lō-re ngaich yik ta-nī-nō-rô, ngaich yih-tō-re nō in Yē-sū; ngaich keu-heūt-nyō-re rô nō ve-eny nang Ô, tō nuk tī cha, tō nuk rô cha in-rē nō ha-köp-hō-ti.

31 Ngaich ngō rô A-nga-ań tō cha,—“Ta-a, ha-kōh-ngen-re yin el-in-chōn; ra-hēch-ta-ren heu-heu-re.” Pòn ma-rô-ngō yik ya-mih, cha-muh in-rē; ngaich cha-a nōng öt lōk-tu-kūō nō nya.

32 Lōk el ku-pòk cha-a ngaich, nō chuh ik tō-kōh-ngen chūōk.

33 Ngaich yik ta-rik nō meuk cha-nu-hu cha; ma-rô-ngō yik tō-a-ka-ha-lōn in-rē. Ngaich cha-a nōng fal nō ki-rōōn, řa-ang i nup pa-nam; ngaich u-rēh tō cha.

34 Yōk-ti ngaich A-nga-ań, ngaich meuk yik tō-ma-rô-ngō. A-rě-ě-lōn ngaich A-nga-ań tō cha; pô cha nōng sā pōō-kō-re töt-yō-mu-vō. Kak-nyō-re ngaich A-nga-ań nō ma-rò-ò-tô nō ha-köp-ten cha.

35 Ngaich ngam sa-kā-mō nō hòń ha-rap; yih-tō-re ngaich yik ha-köp-tō Ô nō in Ô, ngaich ngō rô,—“El-in-chōn-ngō òn ngh chūō-kō; ngaich ngam sa-kā-mō nō hòń ha-rap.

36 Tin-ngen cha Man, ngaich; hòń cha nō chuh i ta-vat, i nup pa-nam in-rē, nō ha-vah nya-ań-kūō-re.”

37 Ngō rô pō-ri Yē-sū tō cha,—“Kēk-tō nya-ań-kūō cha yin yī-ō.” Ngaich ngō rô cha-a tō Ô,—“Kò-ò-ren òi ki-rōōn-ngō-re, òi ha-vah nya-ań-kūō cha, tō tō-nē-tòng rāi tō ru-piō; hòń ih ha-ań-len cha.”

38 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Ku-ròh, ngè-cha yin, ā-mö añ in öi tö rò-ti?” Ngaich ngö rô cha-a, hē cha nö ngaich nö a-ka-ha-lön,—“Ta-neui; nēt nòng kāk in-rē.”

39 Ngaich hōk-ten cha Ang Yē-sū nö ha-üich-ngen cha nö i kui nuk ti-ngü-yö, nö ka-hěng ki-teūm.

40 Ngaich ha-töö-kö cha-a nö ha-ü-chi, hē ngòng, ta-neui a-nāi in-rē, i tö-hěng ki-teūm.

41 Kēk-tam A-nga-añ tö nuk tö-ta-neui rò-ti, nuk tö-nēt nòng kāk in-rē; môk-lö-küö-re ngaich nö el ha-liö-ngö, ngaich ha-kô-lò u A-nga-añ; ngaich fòk nuk rò-ti. Kēk-ě-küö yik ha-köp-tö-re ngaich A-nga-añ, nö rā-tö u nö i küö cha. Ka-töö-lö cha-a in-rē tö Ö, nö ròk-hö-re, tö nuk tö-nēt nòng lāk.

42 Ròk-hö-re cha-a ngaich nö nya; ngaich töök-ngen.

43 Ngaich chap nuk fòk-tit cha-a, nēt-siön kum-vô-kö; tö nuk kāk in-rē.

44 Ta-neui köiny yik ta-rik nya-mā nuk rò-ti.

¶ 45 I-löö-řen ngaich A-nga-añ nö hōk-tö yik ha-köp-tö-re nö yök-lö nö el ku-pòk; ngaich u-rěh nö ha-vāng-ngö-re ip ta-hěng lā, i Pēt-sāi-ta; tö-sa-ha Ö nö rông-höich-řen nö tin-ngö-rit yik ta-rik.

46 Keu-heüt-hě-řen A-nga-añ nö sa-lām-ngö-rit cha, yôn-lö ngaich A-nga-añ nö i kui rung, nö ve-e-küö Těv.

47 A-řü ngaich nö ha-tööm, ngaich ngam ku-pòk nö el-lön ngam mai; hōng hěng-tit ta-ka A-nga-añ nö el ta-nyô.

48 Ngaich meuk ka-nih-ngen cha A-nga-añ, nö keü-tö-re; pò ngam ku-föt nö a-sa-ha cha. Yih-tö-re ngaich A-nga-añ nö in cha, nōng ki-röön-ngö-re nö el mai, ik fi-něn heuh i-na-hañ-ti tö ha-tööm. Ngaich sã tö-hòn chöök-ngen cha A-nga-añ.

49 Hē cha pö-ri nö meū-kan nö ki-röön-ngö-re nö el mai; hūk-a cha-a ngaich, pò Ö nö ma-a-la-ha, tö lön cha.

50 Pòn ròk-hö-re cha-a nö meū-kan; ngaich pa-e-kūō. I-löö-ren pō-ri A-nga-añ nö ve-e-kūō cha, nö ngö rô tö cha,—“Ha-ngëk a-la-ha-re; ui pa-e-kūō; Chu-ö Chi-ni.”

51 Ngaich chuh in cha A-nga-añ, nö el ku-pòk. Râ-tö-re ngaich ök ku-föt. Ngaich cha-a nö pōi-yō pin-ngang-kūō;

52 Pô cha nö öt a-ka-ha-lôn tö in-la-hen nuk rò-ti; ngëk-ngö-re nuk el-lôn cha.

¶ 53 Ngaich hē cha nö ngaich nö vāng-ngö, löö ik pa-nam cha-a ngaich Ke-nē-sa-ret; ngaich ka-pòk-ngö-re nö i kui-yāi-yō.

54 Ngaich hē cha nö yôk-ti, nö řa-ang el ku-pòk; i-rüō a-ka-ha-kūō yik ta-rik ngaich tö Ö.

55 Fal-ngö-re ngaich nö keu-heüt chī-rö; ngaich keun-tö yik tö-va-ha-vö nö el cha-mam-re nö i chūök el-nang cha tö Ö.

56 Ngaich nuk tōng tu-hēt chūök Ö nö ku-hēt, el-pa-nam, ta-vat in-rē; řa-tö yik tö-va-ha-vö cha-a nö i chūök mi-i-nyih; ngaich ve-e-kūō Ö, nōng hòñ lüöl-kö ta-seū hi-lā Ö. Ngaich löö-ken yik la-müöl-ken Ö nö ròk-hö-re.

VII Mi-rū-lö.

1 Ngaich ha-mū-lö-re yik Fa-ri-sī, rēv-re yik ka-müich in-rē ya-mih nö řa-ang Yē-rū-sa-lem.

2 Ngaich rēv-re ma-heuñk cha-a tö yik ha-köp-tö Ö nö nya, nōng öt-ha-löök-lö-re nōng öt söich-lö el-ti-re.

3 Pò vē Fa-ri-sī, ròk-hö-re Ya-hū-ti in-rē, nö öt nya, yēñ öt söich-lö el-ti-re cha-a, nö keu-heüt-ngö-re ti; ha-köp fā-len yik mā mi-sī.

4 Yih cha-a nö řa-ang chūök mi-i-nyih, ngaich öt nya, yēñ öt söi-chö-re. Pōi-yen nup in-rē ta-hēng tö-ha-köö-pö tö cha, si-nöich-lö el-chūök ök, ta-niö-yō, neu-euñ in-rē.

5 Ngaich yik Fa-ri-sī, tö yik ka-müich in-rē, nö ha-töö-nan, nö ngö rô,—“Küō-yòh aich mē ha-köp-tö Meh nö öt lök i fā-len yik mā mi-sī; ngaich pō-ri nōng nya-añv-kūō, nōng öt-löö-kö el-ti?”

6 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Kò-ò-rô òk prò-fêt I-sài-ya tö yïö, yï-ö ma-ha-nyat-kö-el-mat, sã ki-nüich-ngö e nö ngö,—“Höng i mi-nuh-re mi-lê-ien yin vê ta-rik, tö Chu; ma-rô-vat pö-ri nup el-lôn cha tö Chu.

7 Höng tö-töl pö-ri cha-a nö ha-yi-chö Chu; ha-köp-hö-ti tö fã-len ta-rik nö in-köp-hö-ti.’

8 Rã-ngö ngam chöö-ngö ngam Têv yin yih; ngaich ha-köp fã-len ta-rik.”

9 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Kò-òng-rit yin sok-o chöö-ngö ngam Têv, pò yïö hòn ha-köp fã-len-re.

10 Pò Mô-sês nö ngö rô,—‘Mi-lê-ien man tö nap yöng-re; ngòh töt-la-më-kö-re tö yöng-re, kum-pa-hai-va min a-nga-añ.’

11 Ngö rô pö-ri yï-ö, Yën hëng tak öp ta-rik tö-ngö rô tö yöng-re, ‘Kòr-pan òk ka-nô-lò meh lang tö-ti chu;’” (ngam tö-ngö, ‘Kêk-tu im Têv;’)

12 “Ngaich öt ha-löng-ten ò yï-ö nö ra-hëch-höl nö i mi-nãn yöng-re.

13 Höng cha-nök a-la-ha ngaich ngam rô ngam Têv, küö ngam fã-len yïö, ngam ka-hëk-tö yïö. Pöi-yen nup tö-nga-ti la-en yïö.”

14 Ha-ve-e-ti A-nga-añ hëk tö yik tö-ma-rô-ngö nö in Ò; ngaich ngö rô tö cha,—“Ròk-hö-re yin ha-ngih-tö-re; a-ka-ha el-nang in-rê.

15 Öt hëng töt-löö-kö ti tö nup la-mök-höt la-tu-nyï nö i ta-rik. Nup la-mök-nyö la-tu-hët pö-ri nö i ta-rik, töt-löö-kö ti töm ta-rik.

16 Hök-ngen ngòh tö-el-nã-ngu-vö nö hang.”

17 Ngaich hê Ò nö ku-hët-höt-re nö el pa-ti, nö ra-ang yik tö-ma-rô-ngö; ngaich yik ha-köp-tö Ò nö ha-töo-nan tö ngam in-chok-o-rô.

18 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Höng nga-ti öt-mi-kah-el-nang öi yï-ö in-rê? Öt a-ka-ha-el-mat öi yih tö nup la-mök-höt la-tu-nyï nö i ta-rik, nö öt-kò nö öt-löö-kö ti tö ta-rik?

19 Pòn öt chuh el kui-lôn ò; löö el pu-hü pö-ri, ngaich hëk nö meut-nyï.” A-ngu-ö rô Ò, tö nê nya-añ-küö nö ròk-hö-re nö tö-löök.

20 Ngaich ngö rô A-nga-añ,—“Ap la-mök-nyö el kui-lôn ta-rik nö meut-nyi, a-ngu-ö ap tö-öt-löö-kö tī tö ta-rik.

21 Pòn lõk-nyö la-tu-hêt, ra-ang el kui-lôn ta-rik, nup töt-löök lôn nö meut-nyi,—chi-nò-òñ-kā-nò, un-lāi-yö, fi-nël ta-rik,

22 In-sêh-ha, yi-nik-ha-nga, öt-la-nöö-kö, in-chī-lö, öt-mi-rê-ëv, kum-nyah-el-mat, öt-li-nê-kô, in-keū-len, öt-mi-kah.

23 Ròk-hö-re nun nê töt-löök, nö ra-ma-ang la-tu-hêt; a-nu-ö nun töt-löö-kö tī tö ta-rik.

¶ 24 Cho-hol-re ngaich A-nga-añ, nö ra-ang u-muh; ngaich ki-röön-ngö-re nö chuh kũö-ngö Tũ-rös, Si-tôn in-rê. Ku-hêt-höt-re ngaich A-nga-añ nö el pa-tī; ngaich sôk-tö ta-rik lang nö a-ka-ha-lôn tö e. Öt han-yun-ngen pö-ri A-nga-añ.

25 Pòn hêng ta-ka ök ki-kā-nö tö-i-löö-řen nö hân-ngan, ök tö-kũö-nu-vö tök nyiö ki-kā-nö, tö-i-nu tö töt-löök sī-ö; yih-tö-re ngaich a-nga-añ, ngaich a-fuk-ngö-re nö i röön Ò.

26 Ta-hêng mi-hên-rö ök ki-kā-nö, añ Sũ-rò-pòini-kê. Ngaich ve-e-kũö Ò a-nga-añ, nö hõk-ten Ò nö a-hö-ngö ök sī-ö, nö ra-ang ik kũön ò.

27 Ngaich A-nga-añ nö ngö rô tö ò,—“Hõk-ngen vê nyiö u-rêh nö ha-töök-õi-řen; tön öt-kò nun nê nya-añ-kũö nyiö nö ka-val-tu-vö nö i am.”

28 Ngö rô pö-ri ök ki-kā-nö tö Ò,—“Hôn; Mā. Ngaich rung nê am nö nya pin-rö-ngö-kũö nyiö, nö el-ka-tòh mīs.”

29 Ngaich ngö rô Yē-sũ tö ò,—“Kũö e a-ngu-ö rô meh, ku-ròh ngaich man; ngaich ök sī-ö nö rā-ngö ap kũön meh.”

30 Ki-röön-ngö-re ngaich ök ki-kā-nö, nö chuh pa-tī-re; ngaich kôk-tö-kũö tök nyiö nö röl-ha-ka nö el cha-mam; ngaich ök sī-ö nö rā-ngen ò.

¶ 31 Ngaich hêk A-nga-añ nö ki-röön-ngö-re, nö ra-ang i kũö pa-nam Tũ-rös, ngaich yih-tö-re nö ik mai Ka-li-lī, nö lõk i Si-tôn; lõk el-lôn kũö pa-nam Te-ka-pò-lis in-rê.

32 Ngaich cha-a nö hëng tak ka-hëk-ti nö in Ò, tök töt-hang, tö-sik-nyô in-rê, Ngaich cha-a nö ve-e-küô Ò nö hōk-ten Ò nö fā-tö el-tī-re nö in ò.

33 Ngaich kēk-ngen ò A-nga-añ, nö řa-ang i yik tö-ma-rô-ngö; sēp-höt tī-re el-nang ò; kōs-nyö pē-ngö-re A-nga-añ; ngaich lüöl-kö li-tāk ò.

34 Mōk-lö-küö-re el ha-liö-ngö, u-hôm-lö-re A-nga-añ; ngaich ngö rô tö ò,—“Ef-fa-ta;” ngam tö-ngö, “Löp-nyö-küö-re yēk.”

35 Ngaich la-ve-köiny-küö nuk el-nang ò; tö-yöl-köiny nuk in-röt li-tāk ò; ngaich löö-kö rô a-nga-añ nö rò-òv.

36 Ngaich sōk-ten cha A-nga-añ nö va-hē-nyu nang tö ta-rik; rüö-nyô-re pö-ri A-nga-añ nö sōk-ten cha, nga-ti řa-nüö-nyô cha-a nö a-hang-kö e.

37 Ngaich cha-a nö ngö rô, i rô-ken pin-ngang-küö-re,—“Löö-ken tī An tö ta-rök-hö-re; vī-ten töt-hang An nö hang, töt-kên rò-òv in-rê nö rò-òv.”

VIII Mi-rū-lö.

1 Hē u a-nu-ö sa-kā-mö, hē yik tö-ma-rô-ngö ta-rik nö hēk, ngaich cha-a nö öt i-nu tö nya-añ-küö; ha-ve-e-ti A-nga-añ tö yik ha-köp-tö-re nö in Ò; ngaich ngö rô tö cha;—

2 “A-rě-ě-lôn Chin tö vē ta-rik; pô cha nö ngaich nö lüöi sum-kam nö in Chu, ngaich nōng öt nya-añv-küö tö-nga-muh.

3 Ngaich yē Chu tin-ngen cha nö chuh pa-tī-re, nōng öt nya-añv-küö; ngaich a-heuk min cha-a nö el ta-löö-kö; pòn rēv-re tö cha yip řa-ma-ang tö ma-rô-vat.”

4 Ngaich ngö rô yik ha-köp-tö Ò,—“Añ-yih ka-nò-òñ öi min ha-töök-ngen vē ta-rik tö nya-añ-küö, öi el-in-chôn i-hih?”

5 Ngaich ha-töö-nö cha A-nga-añ, nö ngö rô,—“Ā-mö añ in öi yī-ö tö rò-ti?” Ngaich ngö rô cha-a,—“Sat.”

6 Ngaich hōk-tö mē ta-rik A-nga-añ nö üich-ngö-re nö el tum-lat. Kēk-tam A-nga-añ tö mi-nē tö-sat rò-ti; keu-heüt-hē-řen nö ha-öiny ngam Tēv,

fòk-hang A-nga-añ tō u; ngaich kěk-ě-kūō yik ha-köp-tō-re nō rā-tō u nō i kūō mẽ tō-ma-rô-ngō; ngaich rā-tō u cha-a nō i kūō cha.

7 Ha-roh-tum nòng nuk kun kāk in-rē in cha. Keu-heüt-hē-rô A-nga-añ ha-kô-lò u, ngaich hōk-tu u in-rē nō rā-tu nō i kūō cha.

8 Ngaich nya cha-a; ngaich tōök-ngen. Ngaich chap nuk chōök-kūō cha-a, nō sat kum-vô-kō.

9 Loh-ten cha-a nō fën kōiny. Ngaich tīn-ngen cha A-nga-añ.

10 I-lōō-rēn ngaich A-nga-añ nō yôk-lō nō el ku-pòk, nō i yik ha-köp-tō-re. Ngaich lōō i Tal-ma-nū-ta.

¶ 11 Yih-tō-re yik Fa-ri-sī, kak-nyō-re ngaich nō ha-tōō-nan; chōh min-kah-ngō añ el ha-liō-ngō, nō ka-la-han.

12 U-hôm-lō-re ngaich A-nga-añ, ngaich ngō rô,—“Kūō-yòh öng ngh tū-mō nō hōn chōh min-kah-ngō? Tō-kò-ò-rô Chin tō yīō, Òt kěk-ěv-kūō òn ngh tū-mō tō min-kah-ngō.”

13 Rā-ang A-nga-añ tō cha, ngaich yôk-lō nō el ku-pòk; ngaich chuh ta-hēng lā.

¶ 14 Ngaich vaich-ngō yik ma-ha-köp, nō òt kěk-kō rò-ti; hōng hu-meng ök in cha, nō el ku-pòk.

15 Ngaich Yē-sū nō ha-lē-nō cha, nō ngō rô,—“Hī-nō-re yin; ha-rēm-ngen-re tōp tō-a-fōh-lōng añ i yip Fa-ri-sī, añ in Hē-rôt in-rē.”

16 Ngaich cha-a nōng kō ve-e-kūō-re, nō ngō rô,—“Òt ī-nu in tō rò-ti.”

17 A-ka-ha-lōn Ang Yē-sū tō e, ngaich ngō rô tō cha,—“Kūō-yòh òi ve-e-kūō-re, pò yīō òt ī-nu tō rò-ti? Òl òi meuk, òt rě-hěn òi a-ka-ha-lōn? Hōng ngěk-eng-re nup el-lōn yīō?”

18 Mā-tu yin yih, ngaich òt meuk hòng? El-nāngu yin yih, ngaich òt hang hòng? Òt kōō-pō-lōn hòng yī-ō in-rē?

19 Hē Chu fòk nuk tō ta-neui rò-ti, nya-añ yik tō-ta-neui kōiny, ngaich âm kum-vô-kō nuk lin-reū-kō nō chā-pō tō yīō?” Ngaich ngō rô cha-a tō Ò,—“Nēt-siōn.”

20 “Ngaich hē nuk tō-sat, nō nya-añ yik tō-fēn kōiny, ām kum-vô-kō nuk lin-reū-kō cha-hap yīō?” Ngaich ngō rô cha-a tō Ò,—“Sat.”

21 Ngaich ngō rô A-nga-añ tō cha,—“Hōng öl öi a-ka-ha-lōn?”

¶ 22 Cha-lò cha-a ngaich nō i Pēt-sāi-ta. Ngaich hēng tak ök töt-meuk ta-rik, tō-kēk-tu tō cha nō in Ò. Ngaich ve-e-kūō Ò nō lūöl-ken ò.

23 Ngaich sa-rōk kēl ök töt-meuk A-nga-añ; ngaich kēk-nyen ò la-uk ök tu-hēt. Keu-heūt-hē-řen A-nga-añ nō kōs-höt el-mat ò, rā-tō el-tī-re nō in ò; ngaich ha-tōō-nan, nō ngō rô,—“Ma-heūñ-ku òm ngaich?”

24 Cho-hol-kui-re ngaich a-nga-añ, ngaich ngō rô,—“Meuk ta-rik chin, nō ha-lōiny-kō-re, hōng sā chōn.”

25 Rā-tō el-tī-re A-nga-añ nō hēk nō i mat ò; ha-köp-mat-re ngaich a-nga-añ nō ngē-cha, ngaich löö-ken; ngaich löö-kō-mat a-nga-añ nō meuk ta-ròk-hō-re.

26 Ngaich tīn-ngen ò A-nga-añ nō chuh pa-tī-re; nō ngō rô,—“Uh man rē-hēn ku-hēt i tu-hēt; um rē-hēn va-hē-nyu nang tō e i añ tu-hēt.”

¶ 27 Ki-rōon-ngō-re ngaich Yē-sū tō yik ha-köp-tō Ò in-rē, nō ku-hēt nō i nup tu-hēt i Kai-sa-rīa Fi-lip. Ngaich el ta-löö-kō A-nga-añ nō ha-tōn yik ha-köp-tō-re, nō ngō rô,—“A-chiō Öich Chu-ö, tō rô ta-rik?”

28 Ngaich ngō rô cha-a tō Ò,—“Yô-han ap va-môk; Ē-li-ya, ngō yip in-rē; Tō-hēng tak añ i yik prò-fēt, ngō yip ta-hēng.”

29 Ngaich ha-tōō-nō cha A-nga-añ, nō ngō,—“A-chiō Öich Chu-ö, tō rô yīō?” Ngaich sap-rô Ò Pet-rös, nō ngō rô,—“Meh-en Man Kris-tu.”

30 Ngaich sōk-ten cha A-nga-añ nō va-hē-nyu nang tō ta-rik tō e.

31 Rēh-nyô-re ngaich A-nga-añ nō ha-köp-ten cha tō ngam Kūon Ta-rik nō öt-kôn rō-ö nō pōi-yen ka-nih-ngen; sok-o-vô min tō yip yōng-řen, mā-kūō

kā-hin, ka-mūich in-rē; kum-pa-ha min, ngaich cho-hol-re hēk, u-nôich-rit tö-lüoi sum-kam.

32 Ha-löök-nyô-re A-nga-añ tö e. Ngaich Pet-rös nö sa-rök-ngen Ò, ngaich vë-ken Ò.

33 Ha-vöö-lö-küö-re A-nga-añ, ngaich ngëch-kö yik ha-köp-tö-re; ngaich ngö rô, nö vë-ken Pet-rös,—“Sā-tan; heül-ngö-re man, i uk Chu; tön rö-ö man lön tö añ im Tëv, nup añ i ta-rik pö-ri.”

34 Ngaich ha-vë-tö yik tö-ma-rô-ngö A-nga-añ, nö in-re, nö hol-tö yik ha-köp-tö Ò; ngaich ngö rô tö cha,—“Yën ta-rî-ku-vö tö-hòn töm-rit Chu; hök-ngen ò yēk nö ha-yēk-ngen-re, nö kēk ngam tö-ha-kā-lö-re nö töm-rit Chu.

35 Pò ngòh tö-hòn teū-ngen tö nô-mö-re min, nö lö-höl-ti min tö e. Ngaich ngòh tö-lö-höl-ti tö nô-mö-re, tö-pò-küö Chu, ngam tö-löök in-hān-nga in-rē, teū-ngen min tö e.

36 A-suh öp ö-re ka-nô-lò ngòh ta-rik, ngòh tö-teū-ngen tóng pa-nam, ngaich lö-höl-ti pö-ri tö nô-mö-re?

37 A-suh öp ö-re, rāi-ti ngòh ta-rik tö nô-mö-re?

38 Ngòh tö-si-rông-küö tö Chu, tö nē rô Chu in-rē, i ngih ma-a-sēh-ha, tö-köö-lö fā-len tū-mö; sum-rông-ngö-küö ò min ngòh Kūön Ta-rik, yē Ò nö yih nö im ka-nô-lò ngam Yöng-re, nö hol-tö yip tö-het ma-añ-hān-nga.”

IX Mi-rū-lö.

1 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“Tö-kò-ò-rô chin tö yïö, Rëv-re yip i-hih tö-sök-hak, tö-öl min nö ka-pah, ha-nöng sa-ha mat cha nö meuk ngam pül-ngö ngam Tëv nö yih nö hol-tö min-hôin-yö.”

¶ 2 U-nôich-rit tö-ta-füöl sum-kam, Ang Yē-sü nö ngò-òn Pet-rös, Yā-kôp, Yô-han in-rē; ngaich ha-yih-ten cha nö i kui ap tö-ma-rò-òl-kui rô-ngö; nöng köh-ngen cha-a. Ngaich ha-rî-ing-re A-nga-añ nö i küö cha.

3 Ngaich nuk hi-lā Ò nö pa-chā-lö-mat, i-soh ta-kò; öt tö-kò-òv kum-seh hi-lā ing pa-nam, nö mi-i-so-hoiny u.

4 Ngaich meū-kō tō cha nān Ē-li-ya, nān Mō-sēs; ve-e-kūō Yē-sū cha-a.

5 Ngaich Pet-rōs nō ngō rô tō Yē-sū,—“Rap-pī; lōō-ken in i-hih. Yēk hōk-ngen ih lūōi-yō va-hī tō in-rū-kui; hēng in-rū-kui Meh, hēng Mō-sēs, hēng Ē-li-ya.”

6 Pò ò nō òt a-ka-ha-lōn tō rô-re lang; pô cha nō pa-e-kūō ta-kò.

7 Ngaich teung-tō-re ök ta-ful nō ha-nyat-tō-kui cha; ngaich hēng ök rô la-mök-tō el ök ta-ful, tō-ngō,—“Ha-nān-ngen Chu Ōn ngòh nō Kūōn Chu; hang rô Ò yin.”

8 Ngaich i-rūō ha-vī-ngō-mat-re cha-a nō ngē-cha, ngaich òt hēng-tit tak ma-heuñk, hōng Yē-sū nō hol cha.

¶ 9 Ngaich hē ya-nôn-tō cha, nō řa-ang kui ngam rô-ngō, ngaich sōk-ten cha A-nga-añ nō va-hē-nyu nang tō ta-rik tō nuk ma-heuñk cha, hōng yē ngam Kūōn Ta-rik nō ngaich nō cho-hol-re nō hēk, nō řa-ang yip tō-ka-pah.

10 Ngaich ha-köp-ngō ngam rô cha-a; ha-tōō-nō-re tō ma-nah ngam chi-nò-hòl-re řa-ang yip tō-ka-pah.

11 Ngaich ha-tōō-nan cha-a, nō ngō rô,—“Si-ti yip ka-müich nō ngō rô, tō Ē-li-ya nō mu-u-rēh tō yi-hih?”

12 Ngaich ngō rô A-nga-añ tō cha,—“Kò ap Ē-li-ya nō u-rēh tō yi-hih, ngaich ha-lēn ta-ròk-hō-re. Ngaich si-ti ki-nüich-ngō ngòh Kūōn Ta-rik, tō Ò nō òt kōn rō-ō nō pōi-yen ka-nih-ngen, sok-o-vō in-rē?”

13 Ngō rô pō-ri Chu-ō tō yīō, Ngaich ap Ē-li-ya nō yih; ngaich ngaich tī cha-a tō ò, ip tōng lōn-re; sã rô ngam tō-het lī-pō-re tō ò.”

¶ 14 Ngaich hē cha nō yih-tō-re nō i yik ma-ha-köp, ngaich meuk yik tō-ma-rô-ngō cha-a nō ha-vī-len cha; ve-e-kūō cha in-rē yik ka-müich.

15 Ngaich hē yik tō-ma-rô-ngō nō meū-kan, ngaich u-rēh a-la-ha cha-a; ngaich i-rūō fal-tō-re nō sa-lā-man.

16 Ngaich ha-tön yik ka-müich A-nga-añ, nõ ngô rô,—“A-suh ap rô yiö, ve-e-küö cha?”

17 Ngaich hëng tak ök añ i yik tö-ma-rô-ngö, tö-ngö rô tö Ö,—“Ma-ha-köp-hö-ti; kēk-tö ñòh küön-re chin, ñòh tö-ī-nu tö sī-ö töt-kò nõ rò-òv.

18 A-fuk-ngen ò ap, yē ò nõng yih-tö-re nõ in ò; pě-hëv el-vāng a-nga-añ, kap kui ka-nap-re in-rē; ngaich an nõng lëv-ngö. Ngaich chu-ö ve-e-küö mẽ ha-köp-tö Meh, nõ a-hö-ngen ò; ngaich öt kò cha-a.”

19 Ngaich ngô rô A-nga-añ tö cha,—“Ö yī-ö töt-a-ka-ha tū-mö; i-rò-ò-ten Öich min in yiö? I-rò-ò-tö ma-nöoi-yö Öich min in yiö? Kēk-ten ò in Chu.”

20 Ngaich kēk-ten ò cha-a nõ in Ö. Ngaich hē ngam nyiö nõ meū-kö Yē-sū, i-rüö ha-ngi-hi-re tī ngaich ngam sī-ö tö ò, nõ pōi-ha-ngen; fuk-ngö ngaich nõ el tum-lat, pi-löö-nö, nõng pě-hëv el-vāng.

21 Ngaich ha-tön ök yöng ò, Yē-sū, nõ ngô rô,—“I-rò-ò-ten ang nõ ngaich tök hē-tö ya-ni-hih e nõ in ò?” Ngaich ngô rô a-nga-añ,—“Hē-ten-tö ò nõ rông-mö nyiö.

22 Röl-heuh an nõ a-fuk-höt ò nõ i küö ta-meüi-yö, el mak in-rē, nõ hòn fël-ngen ò. Yē Meh pö-ri kò, a-heu-kö-lön Man yēk tö ih, hol-řen ih.”

23 Ngaich Yē-sū nõ ngô rô tö ò,—“Yē Meh kò;—tö-kò nun nē ta-ròk-hö-re nõ i ñòh ra-mā-tö el-lön-re.”

24 Ngaich i-rüö peuny ök yöng ök nyiö, nõ ngô rô,—“Rā-tö el-lön-re chin. Meuk-řen ha-nān-ten mi-kah chu.”

25 Ngaich hē Yē-sū nõ meuk yik tö-ma-rô-ngö nõ hu-fā-lö nõ yih-tö-re; ngaich A-nga-añ nõ vë-kö ök töt-löök sī-ö, nõ ngô rô,—“Meh-eñ töt-kò rò-òv, töt-hang in-rē, sī-ö; Chu-ö Chin ta-möl-rô meh,—Meut-nyi, ra-ang in ò; um hēk meut-höt in ò.”

26 Keu-heüt-hē-řen nõ hūk-a, ngaich ha-ngi-hi-re tī tö ò, nõ pōi-ha-ngen; meut-nyi ngaich, nõ ra-ang in ò, Ngaich ngam nyiö nõ sā ku-pah; lök-ten nõ ma-rô-ngö yik tö-ngö rô,—“Ka-pah an.”

27 Kêk kël ò pö-ri Yê-sû, ngaich ha-choh-len ò; ngaich cho-hol-re a-nga-añ.

28 Ngaich hê Ò nō yòh-lö nō el pa-tī, ngaich yik ha-köp-tö Ò nō u-lāi-kô-re nō ha-töö-nan, nō ngö rô,—“Küö-yòh öi i-hö öt kò a-hö-ngen ò?”

29 Ngaich A-nga-añ nō ngö rô tö cha,—“Öt an-hö-ngen ön ngòh tö-nga-ti sī-ö, höng lök-ten i vi-ne-en-küö Têv, in-hī-kö in-rê.”

¶ 30 Ki-röön-ngö-re ngaich cha-a nō ra-ang u-muh, ngaich lök i Ka-li-li; ngaich sôk-tö ta-rik A-nga-añ nō a-ka-ha-lôn tö e.

31 Pò Ò nō ha-köp-tö yik ha-köp-tö-re, nō ngö rô tö cha,—“Kêk-tu Ön min ngòh Küön Ta-rik, nō el-tī ta-rik; ngaich fêl-ngen Ò min cha-a. Keu-heüt-hê-řen fi-nêl-ngö min A-nga-añ, ngaich cho-hol-re hêk, u-nôich-rit tö-lüöi sum-kam.”

32 Ngaich pö-ri cha-a nō öt a-ka-ha el-nang tö ngam rô; pa-e-küö in-rê nō ha-töö-nan.

¶ 33 Cha-lò cha-a ngaich nō i Ka-far-naum. Ngaich hê Ò nō yòh-lö nō el pa-tī, ngaich ha-töö-nö cha A-nga-añ, nō ngö rô,—“A-suh ök rô yīö ta-heui ve-e-küö-re, el ta-löö-kö?”

34 Ngaich pö-ri cha-a nō öt rò-òv; pô cha nō ve-e-küö höö, nō el ta-löö-kö, töp tö-pôi-yö tö cha.

35 Ūich-ngö-re ngaich A-nga-añ, ngaich ha-vê-tö yik tö-nêt-siön tak; ngaich ngö rò tö cha,—“Yê ngòh tö-hòn u-rêh ta-rik, ma-na-ang-küö ta-ròk-hö-re min a-nga-añ, ma-meuk-řen ta-ròk-hö-re in-rê.”

36 Kêk-tam A-nga-añ tök kun nyiö, ngaich a-sök-len ò nō el-lôn cha. Ngaich ful-len ò A-nga-añ;

37 Ngaich ngö rô tö cha,—“Ngòh tö-hëng tak a-hok-o tö tö-nga-ti kun nyiö, nō i Mi-ne-eny Chu, ha-mòk-en Chu a-nga-añ. Ngòh ha-mòk-en Chu, öt höng ha-mòk-en Chu a-nga-añ; ha-mòk-on ngam ta-mīn-ten Chu pö-ri.”

¶ 38 Ngaich Yô-han nō ngö rô tö Ò,—“Ma-ha-köp-hö-ti hëng ta-ka ök ma-heuñk ih, ma-a-hö-ngö sī-ö nō i Mi-ne-eny Meh; ngaich tah-ngen ò i-hö, pò ò nō öt töm-rit ih.”

39 Ngö rô pö-ri Yē-sū,—“ Un ta-hai-yö ap; tön rô-ö-vö nö ta-rī-ku tö-la-ey-řen min tö min-hôiñ-yö nö i Mi-ne-eny Chu, öp tö-kò-ò-řen nö i-rüö ot-löö-kö rô tö Chu.

40 Pòn hol hī ngam töt-la-al hī.

41 Yēn hēng tak min ka-mēk-tö òk yīö tö mak, nö pò yīö añ in Kris-tu; tö-kò-ò-rô Chin tö yīö, Öt hōk öp min nö löh-lö tö ra-neus-hö-re.

42 Ngaich yē ngòh tö-hēng tak pò-küö tö vē kun-küön-nö nö pa-la-ai-řen, vē řa-mā-tö el-lön-re nö in Chu; ěh-ten öp ö-re mi-sī, yēn ka-pòk-tu li-keun tö tö-ki-rōng i-hong, ngaich sū-mi nö el mai.

43 Ngaich yē ngam kēl meh nö pò-öv-küö tö meh pa-la-ai-řen, rök-ngö e. La-hēk man min hōng ku-rong, öm ku-hēt-höt-re im nô-mö; ěh-ten tö meh yē meh añ-ngö-re-lā kēl, chuh el chūök öt-in-kô-lò, i küö öp töt-han-nyang-ngen ta-meüi-yö;

44 I chūök nup kam-löö-kö nö öt ka-pah; öt nyang-ngö öp ta-meüi-yö in-rē.

45 Yē ngam kal-röön meh nö pò-öv-küö tö meh pa-la-ai-řen, rök-ngö e. La-hēk man min hōng ka-ròk, öm ku-hēt-höt-re im nô-mö; ěh-ten tö meh yē meh añ-ngö-re-lā kal-röön öm ka-vā-li el chūök öt-in-kô-lò;

46 I chūök nup kam-löö-kö nö öt ka-pah; öt nyang-ngö öp ta-meüi-yö in-rē.

47 Yē ngam mat meh nö pò-öv-küö tö meh pa-la-ai-řen, peòk-nyö e. La-hēk man min hōng hēngö mat, öm ku-hēt-höt-re im pül-ngö ngam Tēv; ěh-ten tö meh yē meh añ-ngö-re-lā mat, ka-vā-li el chūök öt-in-kô-lò;

48 I chūök nup kam-löö-kö nö öt ka-pah; öt nyang-ngö öp ta-meüi-yö in-rē.

49 Pòi ròk-hö-re min kö a-sā-li töp ta-meüi-yö; ròk-hö-re nup tö-kēk-tu-vö min nö a-sā-li töp sāl.

50 Tö-löök ön ngh sāl. Yē e pö-ri nö öt ngö-hö-re in-řei-hu, si-ti tī öi min kum-chik-lö e? Sā-lu in yin yēk; ngaich kö ku-chī-ken in höö.”

X Mi-rū-lö.

1 Cho-hol-re ngaich A-nga-añ nō ra-ang in e; ngaich yih-tō-re nō i kūō-ngö Yū-ta, la-muh tō Yòr-tan in-rē. Ngaich ma-rô-ngö yik ya-mih-tō-re nō in Ò nō hēk; ngaich sâ-re A-nga-añ, nō ha-köp-ten cha nō hēk.

2 Ngaich yih-tō-re nō in Ò yik Fa-ri-sī, ngaich ngö rô nō ha-töö-nan, nō ka-la-han,—“Kò-ò-ren ang ngòh ta-rik nō rā-ngö pī-hö-re?”

3 Ngaich ngö rô A-nga-añ, nō sap-rô cha,—“Si-ti chöō-ngö ök Mô-sēs tō yiō?”

4 Ngaich ngö rô cha-a,—“Hök-tö ki-nüich-ngö ri-na-ang ök Mô-sēs; ngaich möl nō ra-ai-yö ngam ki-kā-nö.”

5 Ngö rô pö-ri Yē-sū tō cha,—“Kūō nga-nek-eñ el-lön yiō ök nō küich-tö ngih chöō-ngö nō in yiō.

6 I ra-neh-lö nē tō-vī-lö-ngö pö-ri, ngam Tēv ‘nō vī-len cha nō ki-kö-nyö, ki-kā-nö in-rē.

7 A-ngu-ö an min, lök-ten ngòk ta-rik nō rā-ngö yöng-re; ngaich ha-köp-ngö-re nō im pī-hö-re;

8 Ngaich nēt-re ta-ka cha-a nō tō-hē-ngö a-la-ha.’ Ngaich rō-ö-vö nō tō-nēt cha-a, tōng hēng pö-ri.

9 Lök-ten un ha-rē-vi-ren tō ta-rik, vē ha-mül ngam Tēv.”

10 Ngaich el pa-tī, yik ma-ha-köp nō ha-töö-nan tō e nō hēk;

11 Ngaich ngö rô A-nga-añ tō cha,—“Ngòh ta-rik ra-mā-ngö pī-hö-re min, ngaich pī-hö-tö ta-hēng, ngaich ma-a-sēh-ka ngam pī-hö-re a-nga-añ.

12 Ngaich yē ngam ki-kā-nö nō a-nga-añ ra-ma-ang pī-hö-re, ngaich pī-hö-tö ta-hēng, ngaich ma-a-sēh-ha a-nga-añ.”

¶ 13 Kēk-tö yik nyiö cha-a nō in Kris-tu, pòn hōk-tu A-nga-añ nō rā-tö el-tī-re nō i kui cha; ngaich yik ha-köp-tö Ò nō vē-kö yik ka-mēk-ten cha.

14 Ngaich pō-ri Yē-sū nō pōi-yen kum-nyah-lōn, hē Ò nō meū-kō e; ngō rô An tō cha,—“Hök-ngen mē kun nyiō nō yih-tō-re nō in Chu; uh yin nō vē-ka; tōn tō-nga-ti an-kūō an ngam pūl-ngō ngam Tēv.

15 Tō-kò-ò rô Chin tō yiō,—“Yē ngòh ta-rik tōt-ka-mēk ngam pūl-ngō ngam Tēv min, nō sã ngòh kun nyiō, òt kò a-nga-añ nō ku-hēt-höt-re nō in e.”

16 Kēk-tam A-nga-añ tō cha nō el-tī-re, ra-a-ti tō el-tī-re nō i kui cha, ngaich ha-kô-lò cha.

¶ 17 Ngaich hē Ò nō i-ru-hō-rōon nō ki-rōon-ngō-re, ngaich hēng tak òk u-muh fa-mal-tō-re nō in Ò; ngaich sim-ngō-re nō ve-e-kūō Ò, nō ngō rô,—“Tō-lōök Ma-ha-köp-hō-ti; a-suh ap min la-en chu, hòn chu a-mī-nu-vō tō ngam nô-mō tō-ör-heu-heu-añ?”

18 Ngaich ngō rô Yē-sū tō ò,—“Kūō-yòh Òich Tō-lōök, tō rô meh? Òt hēng tak tō-lōök, hōng hu-meng, ngam Tēv.

19 A-ka-ha-lōn man tō nup chōō-ngō, ‘Um fēl ta-rik, Um a-sēh-ha, Um u-lāi-yō, Um sūoi-cha, Um ha-chīl, Mi-lē-rēn man tō mi-nān yōng-re.’”

20 Ngaich ngō rô a-nga-añ tō Ò,—“Ma-ha-köp-hō-ti; ròk-hō-re ha-köp chin ngaich tō u, hē-ten-tō chu nyiō.”

21 Ngaich Yē-sū nō ha-tiōn-ken ò, nō hān-ngen-lōn tō ò; ngaich ngō rô tō ò,—“Hēng òp ha-nān-ten meh. Ku-ròh; i-nyih-ngō nup in-re man, ngaich kēk-ē-kūō yāich; ngaich meh-eñ mī-nō el ha-liō-ngō che-hen. Ngaich ta-a; kēk-ngam tō-ha-kā-lō-re, tōm-rit Chu.”

22 Pa-nyim-kō-ti-kūō ngaich a-nga-añ; ki-rōon-ngō-re ngaich, nōng ha-rī-vō-lōn; pò ò nō tō-pōi-yen in-lā-nen.

¶ 23 Ngaich Yē-sū nō ha-vī-ngō-mat-re, ngaich ngō rô tō yik ha-köp-tō-re,—“I-rēn ka-nih-ngen aich vē tō-kô-lò nō ku-hēt-höt-re nō im pūl-ngō ngam Tēv!”

24 Ngaich yik ma-ha-köp nö pi-ngang-küö tö rô Ò. Hêk pö-ri Yê-sü nö ngö rô tö cha,—“Yi-ö nyiö; i-rên ka-nih-ngen aich cha-a vê ma-ha-yöng-len-re nö i ka-nô-lò-re nö ku-hêt-höt-re nö im pül-ngö ngam Têv!

25 Löö-rên ön ngòh ũnt nö meut-höt nö i rit cha-rum, tö kun-hêt-höt ngòh tö-kô-lò ta-rik nö im pül-ngö ngam Têv.”

26 Ngaich pôi-yen pi-ngang-küö cha-a; ngaich ngö rô tö Ò,—“A-chiö pap-ke tö-kò nö ha-yöö-ka-rên?”

27 Ngaich ngêch-ken cha Yê-sü, nö ngö rô,—“Töt-ka-nò-òn an a-ngu-ö nö i ta-rik, rô-ö pö-ri nö im Têv; pò nê ta-ròk-hö-re nöng tö-kò nö im Têv.”

28 Kak-nyö-re ngaich Pet-rös nö ngö rô tö Ò,—“Yêk meuk; keu-heüt-ngö-re ía-hâ-ngö in í-hö ngaich; ngaich ôi tòm-rit Meh.”

29 Ngaich ngö rô Ang Yê-sü,—“Tö-kò-ò rô Chin tö yiö, Ôt ta-rí-ku-vö öp ía-ma-ang pa-tí-re, mêm-re, ka-hêm-re, ka-nâ-nö-re, yöng-re, pî-hö-re, küön-re, pa-nam-re, tö-pò-küö Chu, pò-küö ngam tö-löök in-hân-nga in-rê;

30 Öp töt-hê-ngòng ta-neü-ngen min a-nga-añ, i ngih tû-mö, tö pa-tí-re, mêm-re, ka-hêm-re, ka-nâ-nö-re, yöng-re, küön-re, pa-nam-re, nö hol-tö öt-in-kô-lò; ngaich im tö-yi-hih-vö pa-nam, nô-mö tö-ör-heu-heu-añ.

31 Ma-rô-ngö pö-ri min yip añ i yip mu-u-rêh, nö u-nôich; nga-ti yip añ i yip mu-u-nôich, nö u-rêh.”

¶ 32 Ngaich el ta-löö-kö cha-a nö chuh Yê-rü-sa-lem; ngaich u-rê-hê-küö cha Ang Yê-sü. Ngaich cha-a nöng pi-ngang-küö; pa-e-küö in-rê yik mu-u-nôich-rit Ò. Ngaich hêk A-nga-añ nö ngôn-tö yik tö-nêt-siön tak; kak-nyö-re ngaich nö ve-eny nang cha, tö nup läiny-ngen Ò min;

33 Nö ngö rô,—“Yêk meuk; chuh Yê-rü-sa-lem in; ngaich min ngòh Küön Ta-rik nö kêk-tu nö i yip mã-küö kâ-hin, yip ka-müich in-rê. Ngaich cha-a min nö hōk-ten Ò nö kum-pa-ha; ngaich kêk-ten Ò nö i yip ta-hêng mi-hên-rö.

34 Ngaich cha-a min nö ha-yëk-an; kös-ngö elmat Ò, fo-han, fël-ngen Ò min in-rë. Ngaich u-nôich-rit tö-lüoi sum-kam min A-nga-añ nö cho-hol-re nö hëk."

¶ 35 Ngaich ha-röh-tö-re nö in Ò, nân Yä-köp, nân Yô-han, nak küön Se-pe-tia; ngaich ngö rô tö Ò,—“Ma-ha-köp-hö-ti; hōk-ten Meh an, Òm kēk-kö ka-ha öp töng rô ai ve-e-küö Meh min.”

36 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“A-suh ap lön nân, ka-hëk-kö ka-ha Chu?”

37 Ngaich ngö rô cha-a tö Ò,—“Këk-ě-ti Man hön ai üich-ha-ka im ka-nô-lò Meh, hëng tak la-hā-mö Meh, hëng tak la-ta-vë in-rë.”

38 Ngö rô pö-ri Yē-sū tö cha,—“Öt a-kah ap ha-vë-kö-re nan. Kò-ò-ren rōng an òk-küö öp kullah a-hòk-küö Chu min? hëk vö-kö tö ngam vi-nô-kö va-hök Chu min?”

39 Ngaich ngö rô cha-a tö Ò,—“Kò-ò-ren an.” Ngaich Yē-sū nö ngö rô tö cha,—“Òk-küö öp kullah nan min, a-hòk-küö Chu; vö-kö in-rë tö ngam vi-nô-kö, va-hök Chu min.

40 Ngam i-nüich-hak pö-ri la-hā-mö, la-ta-vë Chu in-rë, rö-ö an nö ka-hëk-tö Chu. Tön kēk-tu an min nö i yip tö-höng-ka-řen tö e.”

41 Ngaich hë yik tö-söm tak nö hân-ngö e, ngaich u-rëh sin cha-a nö ku-nya-hañ-lön nö in nân Yä-köp, nân Yô-han.

42 Ngaich ha-vë-ten cha Yē-sū nö in-re; ngaich ngö rô tö cha,—“A-ka-ha-lön yin tö yip yöng-řen yip ta-hëng mi-hën-rö, tö rô, nö ha-ma-al-re cha-a nö in cha; ngaich yip tö-möök-lö tö cha, nö ha-keü chöo-ngö-re nö in cha.

43 Rö-ö pö-ri a-ngu-ö nö nga-ti nö in yïö. Ngòh tö-hòn pöi-yö pö-ri min nö in yïö, ma-meuk-řen yïö min a-nga-añ.

44 Ngòh tö-hòn u-rëh nö in yïö, ka-müön-küö yïö min a-nga-añ, ròk-hö-re.

45 Pò ngòh Küön Ta-rik nö öt tö-meü-ken nö yih, ma-meuk-řen pö-ri; kēk-tö nô-mö-re in-rë nö rai tö-ma-rô-ngö.”

¶ 46 Cha-lò cha-a ngaich nō i Ye-rī-kō. Ngaich hē Ò nō ku-nyī-iny-re nō ra-ang Ye-rī-kō, hol-tō yik ha-köp-tō-re, tō yik tō-ma-rō-ngö in-rē; üich-hak nō i ta-seū ta-löö-kō, nōng ha-ve-a, ök kün Ti-mai-ös, ang Par-ti-mai-ös, ök töt-meuk.

47 Ngaich hē ò nō hān-ngan nō Yē-sū an Nā-sa-ret; kak-nyō-re ngaich a-nga-an nō hūk-a, nō ngö rō,—“Yē-sū, Meh-en Kūön Tā-vit, a-heu-kö-lön tō chu.”

48 Ngaich ma-rō-ngö yik va-mē-ken ò, nō hōk-ten ò nō rā-ngô-re. Vaich-tō rüö-nyô-re pō-ri a-nga-an nō hūk-a, nō ngö,—“Meh-en Kūön Tā-vit, a-heu-kö-lön tō chu.”

49 Sök-ngö-re ngaich Yē-sū; ngaich ngö rō,—“Ha-vē-ten ò yin.” Ngaich cha-a nō ha-vē-tō ök töt-meuk ta-rik, ngö rō tō ò,—“Um pa-e-küö; cho-hol-re; ha-vē-ten meh An.”

50 Ngaich a-nga-an nō rā-ngö ök kin-rum-re, cho-hol-re ngaich; ngaich yih-tō-re nō in Yē-sū.

51 Ngaich Yē-sū nō ngö rō tō ò,—“A-suh ap lön meh, la-en Chu in meh?” Ngaich ngö rō ök töt-meuk ta-rik tō Ò,—“Rap-pō-ni; hön meuk chin.”

52 Ngaich ngö rō Yē-sū tō ò,—“Ku-ròh, ngaich man ki-röön-ngö-re. Ngam mi-kah meh an, tō-löök-ken-tī tō meh.” I-löö-fen ngaich a-nga-an nō meuk, ngaich töm-rit Ò nō el ta-löö-kō.

XI Mi-rū-lö.

1 Ngaich hē cha nō röh-ta nō i Yē-rū-sa-lem, nō i Pēt-fa-kē, Pē-ta-nia in-rē, i kui ap rò-ngö Ò-liv; nēt tak ta-hin-ngö ngaich A-nga-an, tō ma-ha-köp;

2 Ngö rō tō cha.—“Ku-ròh; chuh im tu-hēt nan, ngam i kün nān, i-rüö kōk-tō-küö nan min tap tō-ka-pök-hak kün kat-ta, tō kun-hēt-höt nān in e; öp tō-öö-lu nō üich-ka uk tō ta-rik. Luh-len ò, ngaich kēk-ten ò.

3 Ngaich yèn hëng tak min tö-ngö rô tö năn,—
‘Kūō-yòh an nga-ti?’ ngö rô pan-chö.—‘Hòn i-nu
öp Mā tö ò;’ ngaich i-löö-ren min a-nga-añ nō tìn-
ten ò nō i-hih.”

4 Ki-röön-ngö-re ngaich cha-a, ngaich kôk-tö-
kūō tök kūön kat-ta, nō ka-pòk-hak nō i kūō in-
küp, el-ka-hôi-yö, nō el ta-löö-kö. Luh-len ò cha-a
ngaich.

5 Ngaich yik tòng sök-hak nō ngö rô tö cha,—
“Kūō-yòh an luh-lö ngam kūön kat-ta?”

6 Ngaich cha-a nòng sâ rô Yē-sū nō ki-lêk-ngen
cha, ngaich hōō-ki-řen cha-a nō ki-röön-ngö-re.

7 Kêk-tö ök kūön kat-ta cha-a ngaich, nō in
Yē-sū; ngaich ha-rêh-tö uk ò tö nuk hi-lā cha.
Ūich-lö-re ngaich A-nga-añ nō i uk ò.

8 Ma-rô-ngö yik ma-ha-rêh-tö hi-lā-re nō el
ta-löö-kö; ha-rêh-tö rôi chôn yik in-rê, nuk ra-hal
cha nō el-in-chôn.

9 Ngaich yik mu-u-rêh, yik mu-u-nôich in-rê,
nō hūk-a, nō ngö rô,—“Hô-san-na; tö-kô-lò An
ngam ya-mih nō i Mi-ne-eny ngam Mā Têv.

10 Tö-kô-lò an ngam ya-mih pül-ngö ngam yöng
hī Tā-vit. Hô-san-na, nō i la-tu-löng.”

¶ 11 Ku-hêt-hôt-re ngaich A-nga-añ nō i Yē-rū-
sa-lem; ngaich ku-hêt-hôt-re nō êl ök tö-het chüök.
Ngaich ha-vi-ngö-mat-re A-nga-añ nō ngêch-kö tö-
keu-heüt-tö-re; hòn ha-rap a-ngu-ö nō ngaich; ku-
nyi-iny-re ngaich A-nga-añ, nō hol-tö yik tö-nêt-
siön tak, nō chuh Pê-ta-nia.

¶ 12 Ngaich im hu-rôich, hē cha nō yih nō ra-ang
Pê-ta-nia, ka-pa-ha-re A-nga-añ.

13 Ngaich hëng măn ök an-chir chôn, tö-meū-kö
nō ma-rô-vat, nòng rôi-yu-vö; yih-tö-re A-nga-añ
ngaich, loh-ten nō a-mah-tu-řen nō kôk-tö-kūō tö
ròng ò. Ngaich hē Ô nō ngaich nō söl-ta nō in ò,
ngaich öt ka-nôk-tu-kūō, hōng rôi. Pòn ôl nō hē
ròng an-chir.

14 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö ò,—“Tö-nga-mu-
ha-ngen, söl mô-kö in-rê ör-heu-heu, öm öt nya-añ
ròng tö ta-rik.” Hăn-ngö e yik ha-köp-tö Ô.

¶ 15 Cha-lò cha-a ngaich nō i Yē-rū-sa-lem. Ngaich ku-hēt-höt-re A-nga-añ nō el ök tö-het chüök; ngaich a-hō-ngö yik mi-i-nyih, yik ma-havah in-rē, nō el ök tö-het chüök. Ku-ring-ngö nuk mis yik ma-ha-rī-kö rü-piō, nuk a-nū-chö yik mi-i-nyih-kö nyö-ön in-rē.

16 Öt ha-löng-ten ta-rik A-nga-añ nō tai-yuk neu-euñ nō lök el ök tö-het chüök.

17 Ngaich ha-köp-hö-ti A-nga-añ, nō ngö rô tö cha,—“Röh öng nō ngö ki-nüich-ngö, ‘Pa-tī chüök vi-ne-eñ-küö Tēv in-vē-ka ap min, pa-tī Chu, chüök vē ta-rök-hö-re ta-rik?’ Ngaich pō-ri yī-ö vī-tö e, nō kin-lu-hu tö-tū-mu.”

18 Ngaich yik mā-küö kā-hin, yik ka-müich in-rē, nō hāñ-ngö e; ngaich luk-kö in-la-hen-re cha-a nō fēl-ngen Ö. Pòn pa-e-küö cha-a tö Ö, pòn rök-hö-re yik tö-ma-rô-ngö nō pi-ngang-küö tök rô Ö in-köp-hö-ti.

¶ 19 Ha-rap-tö-re ha-rap, ku-nyi-iny-re ngaich A-nga-añ, nō řa-ang el ap pa-nam.

¶ 20 Ngaich hē cha nō chöök-öng, tö-peu-heū, ngaich meuk ök an-chīr cha-a, nō lök-lö řeh-re nya-nang-ngö.

21 Ngaich fē-len Ö ang Pet-rös, nō ngö rô,—“Rap-pi; yēk meuk, ngam an-chīr chōn nō nyany-ngö, ngam öt-ha-kô-lò Meh.”

22 Ngaich ngö rô Yē-sū tö cha,—“Mi-ka-hav yin im Tēv.

23 Tö-kò-ò rô Chin tö yiö, Ngòh tö-ngö rô min tö ngih rô-ngö, ‘Ha-teuk-löng man yēk; ngaich fuk el mai;’ nō öt kin-töö-ngu-lön, řā-tö el-lön-rè pō-ri, tö e min nō teung-ten; ngaich teū-ngen min a-nga-añ tö e.

24 Lök-ten Chin ngö rô tö yiö, Nup tö-keu-heüt-tö-re rô yiö ve-e-küö Tēv. ha-ve-a in-rē; řā-tö el-lön-re yī-ö, tö-re öi teū-ngen tö u; ngaich teū-ngen yī-ö min tö u.

25 Yē yiö sök-lö-re ve-e-küö Tēv, a-řě-ěl, yēn hēng tak öp tö-fā-lu-řen nō in yiö; hòn ngam Yöng

yīō in-rē, el ha-liō-ngō, nō a-rē-len yīō tō nup fā-len yīō.

26 Yē yīō öt a-rē-ël, öt rē-hën min ngam Yōng yīō el ha-liō-ngō nō a-rē-lō nup fā-len yīō.”

¶ 27 Cha-lò cha-a nō hēk nō i Yē-rū-sa-lem. Ngaich hē Ò nō ki-röön-ngō-re nō el ök tō-het chūök, ngaich yih-tō-re yik mā-kūō kā-hin nō in Ò, yik ka-mūich, yik yōng-rēn in-rē.

28 Ngaich ngō rô cha-a tō Ò,—“A-suh ap chöō-ngō Meh, la-ev-rēn tō nē? A-chiō ap ka-mēk-en-kūō Meh tō chöō-ngō, Òm la-ev-rēn tō u?”

29 Ngaich ngō rô Ang Yē-sū tō cha,—“Hëng öp rô Chu Chu-ö in-rē, ha-töō-nō yīō. Sap-rô Chu pō-chö; ngaich Chu-ö min ve-eny nang yīō töp chöō-ngō Chu, la-ev-rēn tō nē.

30 Ök vi-nô-kö tī Yô-han, an el ha-liō-ngō ök? an i ta-rik rōng? Sap-rô Chu.”

31 Ngaich ve-e-kūō-re cha-a, nō ngō rô,—“Yē hī min ngō rô, ‘An el ha-liō-ngō;’ ngaich ngō rô min A-nga-an, ‘Kūō-yòh pō-ri öi öt rä-tö-el-lön-re in ò?’

32 Yē hī pō-ri min, ‘An i ta-rik,’ ngō;” pa-e-kūō cha-a tō yik ta-rik; pò Yô-han nō prò-fét ta-kò, tō lön cha nō ròk-hö-re.

33 Ngaich cha-a nō ngō rô, nō sap-rô Yē-sū,—“Öt a-ka-ha-lön in.” Ngaich Yē-sū nō ngō rô tō cha,—“Öt rē-hën Chin chëi Chu-ö hòn ve-eny nang yīō töp chöō-ngō Chu, la-ev-rēn tō nē”

XII Mi-rū-lö.

1 Kak-nyö-re ngaich A-nga-an nō ve-e-kūō cha nō in-chok-ov-rô. “Hëng ta-ka ök ta-rik va-mī pa-nò-òn an-kūr; ha-vī-lö e ngaich, nō ka-long-lö e; ngaich ul chūök kin-rän nup an-kūr; ngaich vī-lö i-hong pa-ti; ngaich ha-räi-yö tō yik yöm pa-nò-òn. Ki-röön-ngō-re ngaich a-nga-an nō i ta-hëng pum-nā-mö.

2 Ngaich ip rē-tak nō hëng tak ta-hin-ngō a-nga-an, tō ka-müön-kūō-re, nō i yik yöm pa-nò-òn; pòn hōk-tu a-nga-an nō kēk nup kin-töō-lö ròng an-kūr, nō i yik yöm pa-nò-òn.

3 Kēk-an ngaich cha-a; fo-han ngaich; tin-ngen ò ngaich nōng öt kū-mu-ren.

4 Ngaich hēk a-nga-añ nō tin-ngö ta-hēng kamüön-küö-re nō in cha. Ngaich nya-hañ el-kui a-nga-añ tö tī cha; ngaich kēk-ka a-la-ha in-rē nō sum-rōng-ngi-küö.

5 Tin-ngö ta-hēng a-nga-añ nō hēk; ngaich fē-lö a-nga-añ tö cha. Ma-rô-ngö yik ta-hēng; rēv-re tö-fo-ho, rēv-re tö-fē-lö in-rē.

6 Rōng-mö hēng-tit tak ök ha-nān-ngen-lōn küön ò; a-nga-añ ma-na-añ ta-hin-tö ò nō in cha; nō ngö rô,—‘Mi-lē-ren yip min tö ngòh küön chu.’

7 Ngaich pō-ri yik yōm pa-nò-òñ nō ngö rô tö-re,—‘Ngòang yih tö-a-mī-nu-vö; ta-a, töi fēl-ngen ò, hòñ ngam a-min nō ai-yī-ö min.’

8 Ngaich kēk-an cha-a, ngaich fē-lan; ka-val-nyen ò ngaich la-uk kin-lö-ngö.

9 Si-ti tī ap min tö-pa-nò-òñ-vö? Yih ap min nō fēl-ngö yip yōm pa-nò-òñ; ngaich kēk-ngö ngam pa-nò-òñ nō i yip ta-hēng.

10 Öt ve-e-küö ngam tö-het li-pö-re öi yī-o, tö ngö,—‘Ngam i-hong tö-sock-ov tö yip ma-mā-nö, ngaich a-nga-añ nō vī-tu nō yōng-küö sin-keuk-ngö;

11 Rā-ma-ang i ngam Tēv an, pin-ngang-küö nē mat hī?’”

12 Ngaich cha-a nō luk-ken-re nō hòñ kēk-an; ngaich pa-e-küö tö yik tö-ma-rô-ngö; pô cha nō a-ka-ha-lōn tö Ö nō rô-ten cha tö ngam in-chok-o-rô. Rā-ngen Ö cha-a ngaich, ngaich ki-röön-ngö-re.

¶ 13 Ngaich cha-a nō tin-tö añ i yik Fa-ri-sī, yik añ in Hē-rôt in-rē; pô cha nō hòñ kēk-an i nup rô Ö.

14 Ngaich hē cha nō yih-tö-re nō in Ö, ngö rô cha-a ngaich tö Ö,—“Ma-ha-köp-hö-ti; a-ka-ha-lōn in tö Meh tö-kò-en. Rö-ö Man tö-hēng tak nga-hēch-kö-küö; pö Meh öt-a-töl-tu-ren tö ta-rik. Im ka-nò-en pō-ri Öm ha-köp-tö ta-löö-kö ngam Tēv. Tö-hu-veu-en öng ngam ki-nek-eñ-küö Kai-sar tö rai chüö-kö? Rö-ö rōng? Kēk-ě-ti öi yih? Uh rōng?’”

15 A-ka-ha-lôn pö-ri A-nga-añ tö ngam in-nyat-kö-el-mat in cha; ngaich ngö rô tö cha,—“Küö-yòh öi ka-la-ha Chu? Hëng ha-ta tāk yin, kēk-tö ru-piö; hön Chu meū-kö e.”

16 Ngaich kēk-tö e cha-a. Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“In-sa-a chiö öng nghih? ngam kinū-chö in-rē?” Ngaich ngö rô cha-a tö Ò,—“In-sa-a Kai-sar.”

17 Ngaich ngö rô Yē-sū tö cha,—“Kēk-ě-küö Kai-sar tö nup añ i Kai-sar. Kēk-ě-küö ngam Tēv in-rē tö nup añ im Tēv.” Ngaich u-reh ta-kö cha-a tö Ò,

¶ 18 Ngaich yih-tö-re yik Sat-tu-kai nö in Ò, yik tö-rö-öv rô tö in-van-lö tö-ka-pah. Ngaich ha-töönan cha-a, nö ngö rô,—

19 “Ma-ha-köp-hö-ti; ngö tī ök Mô-sēs nö küich, Yēn hëng tak ngòh tö-ka-pa-ha mēm, nö rông-mö añ-hañ pī-hö, ngaich nōng öt küö-nu-vö; ngaich ngam ka-hēm ò nö kēk-an nö pī-hö-re, ngaich ha-küön-tö küön ngam mēm-re.

20 Sat tak yik u-muh, mēm-re ka-hēm-re. Kēk-pī-hö-re ngaich ngam ma-röiny-lö; ngaich ka-pah, nōng öt küö-nu.

21 Hēk ngam in-nē-tö nö kēk-an; ngaich ka-pah, nōng öt řa-hā-ngu tö küön-re. Nga-ti ngam li-nūöi-yö.

22 Sat-re ta-ka cha-a nö pī-hö-vö tö ò; ngaich nōng öt-küö-nu. U-nôich-ngö-re ngaich ngam kikā-nö nö ka-pah.

23 Ip in-vān-lö tö-ka-pah min, pī-hö chiö ang min tö cha? tön sat-re ta-ka cha-a nö pī-hö-vö tö ò.”

24 Ngaich Yē-sū nö ngö rô tö cha,—“Röh öng nö a-ngu-ö, lök-ngen yīö vaich, pò yīö öt a-ka-ha-lôn tö rô ngam tö-het lī-pö-re, min-hôin-yö ngam Tēv in-rē?

25 Yē cha min nö cho-hol-re nö hēk, nö řa-ang yip tö-ka-pah, öt pi-nī-hu-vö cha-a, öt rě-hën nö kēk-ě-yö nö im in-pī-hö-re; hōng sã ma-añ-hañ-nga pö-ri nö el ha-liö-ngö.

26 I in-la-hen vē tō-ka-pah, tō cha min nō ha-choh-lō-ngō; öt ve-e-kūō öp lī-pō-re Mō-sēs, öi, ip el Ta-yul, tō rô ngam Tēv nō ve-e-kūō ò, nō ngō rô,—‘Chu-ö Chin Tēv Ap-ra-hām, Tēv I-sāk, Tēv Yā-kōp in-rē?’

27 Rō-ö An nō Tēv vē tō-ka-pah, Tēv vē tō-añ pō-ri. Pōi-ha-ngen yin vaich.”

¶ 28 Ngaich hěng tak ök añ i yik ka-müich ya-mih-tō-re, ngaich hang rô cha nō ve-e-kūō-re. Ngaich a-ka-ha-lōn in-rē tō Ò nō hu-veu-eu rô nō sap-rô cha; ha-tōō-nan ngaich a-nga-añ, nō ngō rô,—“Öp-yòh öp ra-neh i nē chōō-ngō nō ròk-hō-re?”

29 Ngaich Yē-sū nō ngō rô,—“Nghì ön yih ra-neh nē chōō-ngō nō ròk-hō-re,—‘Ö Is-rā-ēl, ha-ngih-tō-re; ngam Mā An, Tēv hī, hōng hěng tak An ngam Mā.

30 Hān-ngen-lōn man tō ngam Mā Tēv-re, hol-tō el-lōn-re, hol-tō nô-mō-re, hol-tō kui-lōn-re, i töl-ngō-re.’ A-ngu-ö an ra-neh chōō-ngō.

31 Hōng sã e, ngam in-nē-tō,—‘Hān-ngen-lōn man tō hol-re, sã-re tō-re.’ Öt ta-hē-ngu chōō-ngō, tō-möök-lō tō nē.”

32 Ngaich ngō rô ök ka-müich tō Ò,—“Ma-ha-köp-hō-ti; hu-veu-eu rô ta-kò Man; tō ngam Tēv nōng hěng; öt ta-hē-ngu-vō hōng A-nga-añ.

33 Ngaich ngam ha-nān-ngen tō Ò, hol-tō el-lōn-re, hol-tō mi-kañ, i töl-ngō-re; ngam ha-nān-ngen-lōn in-rē tō hol-re, sã-re tō-re; nō möök-lō tō nup tō-keu-heüt-ngō-re tō-föō-ngō tō-kēk-tu-vō.”

34 Ngaich hē Yē-sū nō meuk hu-neu-eu rô ò, ngaich ngō rô tō ò,—“Rō-ö man ma-rô-vat tō ngam pül-ngō ngam Tēv.” Hē-ngen-tō e, nō öt ta-rī-ku tō-hòn hēk ma-ha-tōō-nan.

¶ 35 Ngaich ngō rô Ang Yē-sū, hē Ò nō ha-köp-hō-ti nō el ök tō-het chüök,—“Si-ti Ang Kris-tu nō Kūōn Tā-vīt, tō rô yip ka-müich?”

36 Tō Tā-vīt nō ngō rô, nō lök-ten im Tō-het Fa-nöiny-lō, ‘Ngō rô An ngam Mā, tō ngam Mā chu,—Üich-ngō-re Man la-hā-mö Chu, ha-nōng sa-

ha tī Chu vī-tō yip tō-ku-nya-hań-el-mat tō Meh nō ra-nōon-nō rōon Meh.'

37 Yē Tā-vīt nō 'Mā' ngō, nō ha-vē-ken Ò, ań-yih Ang nō Kūon ò." Ngaich yik tō-ma-rô-ngō nō rā-mō-lōn nō hang rô Ò.

¶ 38 Ngaich ngō rô A-nga-ań, nō ik in-köp-hō-ti,— "Ha-rēm-ngen-re yin tō yip ka-müich, yip tō-hòn a-fu-u-ti hi-lā, tō-hòn sa-lā-mō in-rē nō i chūök mi-i-nyih,

39 Tō-hòn la-kūō a-nū-chō nō el chūök vi-ne-eń-kūō Tēv, i na-hańl in-rē.

40 Cha-a yin nga-möök-ngō in-lā-nen ta-fiō-si; ngaich ha-nyat-kō-el-mat nō ma-rô-ta rô nō ve-e-kūō Tēv. Cha-a yip min tō-pōi-yen öt-in-kô-lò."

¶ 41 Ūich-ngō-re ngaich A-nga-ań nō rang-hō ök chūök ru-piō tō-kēk-tu; ngaich meuk tī yik tō-ma-rô-ngō nō chap-höt ru-piō, nō el chūök tō-kēk-tu-vō. Ma-rô-ngō yik tō-kô-lò in-rē tō-pōi-yen cha-hap-höt.

42 Ngaich hěng tak ök yāich ta-fiō-si tō-nět tāk cha-hap-höt tō-kun pē-sa, nō tō-hěng tāk tō-ki-rōng pē-sa.

43 Ngaich ha-vē-tō yik ha-köp-tō-re A-nga-ań nō in Ò; ngaich ngō rô tō cha,— "Pōi-yen cha-hap-höt òn ngòh yāich ta-fiō-si, tō cha nō ròk-hō-re mē cha-map-höt nō el ngam chūök tō-kēk-tu-vō.

44 Pô cha cha-a nō ròk-hō-re nō chap-lō ań i nup tō-pōi-yen in-re; ngaich pō-ri ngòh ki-kā-nō nōng keu-heüt-höt-re tī tō nuk mi-in-re, nuk tōng nô-mō ò."

XIII Mi-rū-lō.

1 Ngaich hē Yē-sū nō ku-nyi-iny-re, nō ra-ang el ök tō-het chūök; ngaich hěng tak ök ha-köp-tō Ò, tō-ngō rô tō Ò,— "Ma-ha-köp-hō-ti; yēk meuk tō-si-ti òn nē i-hong, si-ti vi-nī-lō öng in-rē!"

2 Ngaich Yē-sū nō ngō rô tō ò,— "Meuk nē öm yōng tō-vī-lō-ngō? Öt hěng tit min i-hong i-hih tō-ra-ai-yō nō ha-chap-hen hōö, öp töt ti-rōö-li min."

¶ 3 Ngaich hē Ò nō ùich-ha-ka nō i kui rô-ngö Ò-liv, nō kũ-ö-tö ök tö-het chũök ; ngaich ha-töö-nan hēk Pet-rös, Yā-kôp, Yô-han, An-ta-ru in-rē, nō u-lāi-ken-re,—

4 “Ve-eny nang ih Man, ě-hē ön min a-nu-ö? A-suh ap min min-kah-ngö hē u nō söl-ta?”

5 Kak-nyö-re ngaich Yē-sū, nō ngö rô tö cha,—
“Ha-rēm-ngen-re yin, hòn yīö öt ha-lo-oi-kũö tö ta-rik.

6 Ma-rô-ngö yip ya-mih min nō i Mi-ne-eny Chu, nō ngö rô,—‘Chu-ö Chin Kris-tu;’ ngaich ma-rô-ngö ha-lo-ong-kũö min.

7 Yē yīö mī-nö hang kin-yũ-ngö, i-neũ-kö kin-yũ-ngö in-rē; ui pa-e-kũö; tö-hòn nga-ti nun a-nu-ö; öl pö-ri öp ma-nān-ngen.

8 Pò vē ta-rik min nō cho-hol-re nō la-al höö, pũl-ngö in-rē nō la-al höö; rôl-kang chũök min kum-yeũ-nö; in-yāi-chö min in-rē. A-nu-ö nun ra-neh-tö cha-nöö-kö kin-yòk-ò.

¶ 9 Hī-nö-re pö-ri yī-ö. Tön kēk-ten yīö yip min, nō i kin-rô-ka; fo-ho yin min in-rē, el chũök vi-ne-en-kũö Tēv; i kũö kam-hôn-ka yin min, rā-cha in-rē, öi sök-ha-ka, tö-pò-kũö Chu;—nō in-meuk-hö-mat cha.

10 Hòn u-rēh pö-ri sin, ngam tö-löök in-hān-nga nō a hang-ka, nō i vē ta-ròk-hö-re ta-rik.

11 Yē cha nō ha-chök-ten yīö im kin-rô-ka, nō kēk-ngen yīö in-rē, ui u-rēh pi-rüt-kö rô-re min; yē öp tòng ki-nek-en-kũö yīö pö-ri hē e, a-ngu-ö ngaich rô yīö; tön rö-ö yin yī-ö tö-rò-òv, tön ngam Tö-het Fa-nöiny-lö.

12 Kēk-ngen höö mī-nö tö mēm-re, nō im kin-pa-ha; kēk-ngö kũön-re in-rē ngam yöng; cho-hol-re in-rē nyīö min nō la-al yöng-re, ngaich hōk-ten cha nō kum-pa-ha.

13 Su-rik-hu yin min tö ta-ròk-hö-re ta-rik, tö-pò-kũö ngam Mi-ne-eny Chu. Ngòh pa-mīt-nyö-re nō söl ip ma-na-añ, a-nga-añ min tö-ha-yöö-ka-ren.

¶ 14 Yē yīō pō-ri min meuk ngam in-yēk-ngen öt-in-kô-lò, rô òk prò-fēt Tā-ni-ēl, sòk-ha-ka i chūök-re nō rō-ō," (a-ka-ha el-nang an yēk ngam va-me-eñ-kūō;) "hök-ngen cha yip mi-i Yū-ta nō meut-ngö nō i kui rô-ngö;

15 Hök-ngen ngòh mi-i-kui pa-tī un yôn-ti nō ku-hēt-höt-re nō kēk che-hen-re nō el ngam pa-tī-re;

16 Un ha-van-tö-re ngam me-el pa-nò-òñ nō kēk-ě-rö tö-ki-röng in-yut-re.

17 Öt-kô-lò ta-kò yip pu-yō-sö, yip ma-ha-pō kūön-re in-rē, hē u a-nu-ö sa-kā-mö.

18 Ve-e-kūō Tēv pöi-chö, hòñ e nō öt hē el kum-rah.

19 Pò u min a-nu-ö sa-kā-mö nō yöng ka-nih-ngen, öt tö-nga-ti-i-vö hē ra-neh-lö tī ngam Tēv nō vi-il ta-ròk-hö-re, söl ing tö-nga-muh; öt hēk nō mô-kö.

20 Yē ngam Mā Tēv ö-re nō öt ha-cheuk-ngö mi-nē sa-kā-mö, öt hēng tak ö-re tö-ha-yöö-ka-fen. Tön pò-kūō yip ka-töl-lö Ö, A-nga-añ nō ha-cheuk-ngö nē sa-kā-mö.

21 Ngaich yēn ta-rī-ku min tö-ngö rô tö yīō,— 'Yēk meuk, i-hī-a ap yih Kris-tu,' hēk 'U-mu-añ; ' ui rä-tö-el-lön-re;

22 Tön tö-mi-nyôiny-añ yip min Kris-tu, tö-mi-nyôiny-añ prò-fēt in-rē; ha-meuk-tö min-kah-ngö yip min, pin-ngang-kūō in-rē; pô cha nō hòñ ha-lo-ong-kūō yip tö-ka-töl-löng, yēn kò.

23 Hi-nö-re yin; yēk meuk, ngaich Chin mu-u-rēh-nyô-re tö yīō.

¶ 24 Ip hē u pō-ri a-nu-ö sa-kā-mö, u-nôich-rit öp ka-nih-ngen; sa-ngul-kö-ti-mat min ngam ta-vüöi; öt yā-ngö-mat min ngam chi-ngēt;

25 Suk-tö-re min nē ta-neüi-sö-mat, nō ra-ang el ha-liö-ngö; ròk-hö-re min nup ka-nô-lò el ha-liö-ngö nō ka-yī-na.

26 Ngaich möl cha-a min nō meuk ngòh Kūön Ta-rik nō lök-tö el ta-rul nō yih, nō hol-tö min-hôin-yö, ka-nô-lò in-rē.

27 Ngaich A-nga-añ min nö tîn-ngö yip ma-añ-hañ-nga; ngaich ha-mül yip tö-ka-töl-löng nö ra-ang i në tö-fën lä ku-föt, ra-ang i ma-na-ang-küö ngih pa-nam, söl i ma-na-ang-küö ngam ha-liö-ngö.

¶ 28 Ha-köp ngam in-chok-o-rô yin i ngam an-chir chôn. Yè ngam pak ò nö a-yal-nyö-re, ngaich siöp-nyö-re rôi in-rê; a-ka-ha-lôn yī-ö ngaich, tòm si-keh-ngö nö röh-ta.

29 Nga-ti yī-ö yêk a-ka-ha-lôn, yē yīö meuk ya-ni-hih në, tö u ngaich nö röh-ta, nöng i küö in-küp.

30 Tö-kò-ò rô Chin tö yīö, Öl min ngih tū-mö nö ngaich-ngen, ha-nöng sa-ha sa-nöl-ta u nö ròk-höre.

31 Chuh-ngö-re an min ngam ha-liö-ngö, ngam tum-lat in-rê; öt cha-nu-huv-rén pö-ri min në rô Cuh.

32 Öt hëng tak pö-ri tö-a-ka-ha-lôn tö e a-ngu-ö sa-kā-mö, rē-tak in-rê; öt a-ka-ha-lôn yip ma-añ-hañ-nga el ha-liö-ngö, öt rě-hën ngòn Kūön, hōng ngam Yōng.

33 Hī-nö-re yī-ö; añ-hañ-ti, ve-e-küö Tēv in-rê; tön öt a-ka-ha-lôn yin tö hē öp rē-tak.

34 Sā öp ta-rik an cha-muh ta-hëng pa-nam, öp ra-ma-ang pa-ti-re, ngaich ha-lên-ngen yip küön-küö-re, nö kö i la-en-re; töl-rô öp yöm in-küp in-rê nö añ-hañ-ti.

35 Añ-hañ-ti lök-ten; tön öt a-ka-ha-lôn yin tö hē ya-ni-hih ngam mā tö-pa-ti-i-vö, yēn chūöl ha-tööm, yēn rô ha-yöm, yēn peu-heū;

36 Hòn ò nö öt kôk-tö-küö tö yīö ha-ròh, yē ò nö yih nöng-lük.

37 Ngam rô Chu tö yīö, rô Chu an tö ta-ròk-höre,—Añ-hañ-ti.”

XIV Mi-rū-lö.

1 U-nôich-rit tö-nët sum-kam ngam pas-ka töt-a-föh-löng rò-ti.

2 Ngaich yik mā-kūō kā-hin, yik ka-mūich in-rē, nō chōh in-la-hen-re nō kēk-an nō u-lāi-ken-re, ngaich fēl-ngen Ô. Pô cha nō ngō rô,—“Un hē el pa-ra-tin, tōn loh-ten min nō ta-rō-la-ren yip ta-rik.”

¶ 3 Ròng-mō i Pē-ta-nia A-nga-añ, nō i pa-tī Sī-mōn, òk tō-yeūi-nyu, ngaich hē Ô nō ūich-hak nō nya; hēng tak ngaich òk ki-kā-nō tō-hē-ngō kum tō i-hong pi-lōn tō-ta-hūi-sa tō-pōi-rāi. Li-kuk-nyō-kūō e ngaich a-nga-añ; ngaich rōh-tō e nō i kui Ô.

4 Rēv-re yik u-muh tō-ngō rô tō hōō, nō i kum-nyah-lōn-re,—“A-suh ap mi-nēch-ngō ngam tō-ta-hūi-sa?”

5 I-nyi-hi-yō an ò-re yih, ngaich kò-ò-ren nō lūoi-yòng rāi tō ru-piō; ngaich kēk-tu nō i yaich.” Ngaich cha-a nō u-yēk-ken ò.

6 Ngaich ngō rô Yē-sū,—“Hōk-ngen ò; kūō-yòh òi vē-ken ò? Tō-lōō-kō la-en an nō in Chu.

7 Tō-ör-heu-heu yin vē yaich nō hol-tō-rah yīō; ngaich kò-ò-ren yī-ō ha-rūöt-ken cha, yē òp hē lōn yīō. Rō-ō pō-ri yī-ō ör-heu-heu i-nu tō Chu.

8 Tō-teū-ngen an ip tōl-ngō-re. Mu-u-rēh-tō tī-re an nō fōh a-la-ha Chu, tō ngam i-nul-ngō Chu.

9 Tō-kò-ò rô Chin tō yīō, ip chūok ngih tō-lōök in-hān-nga min nō a-hang-ka, i nē ta-ròk-hō-re pa-nam, ngaich ngam tī ngòh ki-kā-nō min nō eū-ka nō in-köp-kō-lōn tō ò.”

¶ 10 Ngaich ang Yū-ta Is-kar-yōt, òk tō-hēng tak añ i yik tō-nēt-siōn, nō chuh i yik mā-kūō kā-hin, pòn hòn kēk-ten Ô a-nga-añ, nō in cha.

11 Ngaich hē cha nō hān-ngō e, ngaich rā-mō-lōn cha-a; ngaich ki-lēk-ngō-re nō kēk-ě-kūō ò tō ru-piō. Ngaich chōh òp tō-lōök rē-tak-re a-nga-añ nō kēk-ten Ô.

¶ 12 Im ra-neh sa-kā-mō ngam tōt-a-fōh-lōng rò-ti, hē cha nō fēl-ngō ngam pas-ka, ngaich ngō rô yik ha-köp-tō Ô,—“I-suh lōn Ôm tō ih ha-lē-na, hòn Meh nya ngih pas-ka?”

13 Ngaich nēt tak ta-hīn-ngö A-nga-añ, tō-añ i yik ha-köp-tö-re, nö ngö rô tö cha,—“ Ku-ròh, chuh im pa-nam nan. Hěng ta-ka ap min ta-rik u-muh, tam-yuk-kö chūök mak, ma-heuñk-kūö nāñ; tōm-rit ò pan-chö.

14 Yē öp tōng chūök ò pa-tī, nö ku-hēt-höt-re; ngaich ngö rô na-añ tōp tö-pa-ti-i-vö,—“ Ngö rô ap Ma-ha-köp-hö-ti, I-suh ap löö-rö ya-mih u-rò-hò, chūök Chu nya ngh pas-ka, hol-tö vè ha-köp-tö-re.’

15 Ngaich a-nga-añ mī-nö nö ha-meuk-hö-mat nāñ, tōp la-tu-lōng tö-ki-rōng u-rò-hò, tö-ngaich nö lēn. In e pan-chö ha-lē-nö hī.”

16 Ki-röön-ngö-re ngaich nak ma-ha-köp, ngaich hōng sã rô Ò, ka-nôk-tö-kūö cha-a. Ngaich ha-lēn-kö ngam pas-ka cha-a.

¶ 17 Ngaich im ha-rap yih ngaich A-nga-añ, nö hol-tö yik tö-nēt-siön.

18 Ūich-ngö-re ngaich cha-a, nö nya; ngaich Yē-sū nö ngö rô tö cha,—“ Hěng ta-ka ap min tö yīö, ka-měk-ngen Chu, öp nya-mã nö hol-kūö Chu.”

19 Kak-nyö-re cha-a ngaich nö kö u-nôich-rit hōö rô, nö ngö,—“ Chu-ö Chu.”

20 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“ Hěng tak öp añ i yip tö-nēt-siön, öp a-nòng-tö tī Chu nö el ngh tö-chi-lu nö ka-sum-tö nya-añ-re.

21 Ki-röön-ngö-re Òn ngòh Kūön Ta-rik, sã kin-ñich-ngö Ò; töt-kô-lò pö-ri öp ta-rik, lök-ten Ò nö kěk-ě-yö. Löök öp ö-re a-nga-añ ta-rik, yē ò nōng öt-föt-nyu.”

¶ 22 Ngaich hē cha nö nya, kěk-tam A-nga-añ tö rò-ti; keu-heüt-hē-řen nö ha-kô-lö e, ngaich fô-kö e; ngaich kěk-ě-kūö cha nö ngö rô,—“ Euñ, nya-añ e yin; A-la-ha Chu an ”

23 Kěk-tam A-nga-añ tók ku-lah; keu-heüt-hē-rô nö ha-öiny ngam Těv, ngaich kěk-ě-kūö cha; ròk-hö-re cha-a ngaich nö ô-kö e.

24 Ngaich ngö rô A-nga-añ tö cha,—“ Ma-hām Chu ön ngh, tu-föm-ngö-re kin-lěk-ngö, tö-ki-tak-tu tö-pò-kuö tö-ma-rô-ngö.

25 Tö-kò-ò rô Chin tö yïö, Rö-ö Chin min hêk òk ròng vain, ha-nöng sa-ha ngam sa-kā-mö hê Chu min òk tu-föm-ngö-re, im pül-ngö ngam Têv."

¶ 26 Keu-heüt-hê rô cha-a nö ti-kök-rô-re, ku-nyiny-re ngaich, i kui rô-ngö Ò-liv.

¶ 27 Ngaich Yê-sü nö ngö rô tö cha,—“Ròk-hö-re yin min rā-ngen-re; pòn ngö ki-nūich-ngö,—‘Fêl öp yöm pöö-kö-re chin min; ngaich pa-rā-ti min nê pöö-kö-re.’

28 U-nôich-rit cha-nò-hòl Chu pö-ri, chuh Kali-li Chu-ö min, u-rê-hê-küö yïö.”

29 Ngö rô pö-ri ang Pet-rös tö Ò,—“Pò-rô min nö ròk-hö-re nö rā-ngen-re, hö-ö pö-ri chu-ö.”

30 Ngaich Yê-sü nö ngö rô tö ò,—“Tö-kò-ò rô Chin tö meh, Tö meh ing tö-ta-heui, i ngih ha-tööm, u-rê-hê-küö rô ha-yöm nö nêt köiny rô nö ta-keük, lūoi heuh min meh-eñ mah-ngen Chu.”

31 Ngek-eñ rô pö-ri a-nga-añ, nö ngö rô,—“Pò-rô chu-ö ka-pah hol Meh, sön öich öt hê-tu mah-ngen Meh.” Nga-ti rô cha-a in-rê nö ròk-hö-re.

¶ 32 Cha-lò cha-a ngaich nö ip pa-nò-òn, Ket-sēma-nī mi-ne-eny; ngaich ngö rô A-nga-añ nö tö yik ha-köp-tö-re,—“Üich-ngö-re yin i-hih, töich ve-e-küö Têv sin.”

33 Ngaich ngò-òn hêk Pet-rös A-nga-añ, Yā-kôp, Yô-han in-rê; kēk-tö-re ngaich nö pôi-yen ra-nöi-ngö, a-ne in-rê ka-nih-ngen el-lôn.

34 Ngaich ngö rô A-nga-añ to cha,—“Hòn ka-pah Chin, tö rô-kö mi-riv-lôn-re. Ngö-hö-re yin i-hih; añ-hañ-ti in-rê.”

35 Rêh rò-òl-küö A-nga-añ nö ki-röön-ngö-re, a-fuk-ngö-re ngaich nö el tum-lat; ngaich ve-e-küö Têv, yên kò ngam rē-tak nö chöök-ngen Ò.

36 “Ap-pa, Ka-yöö-ngö,” ngö rô A-nga-añ; “ta-ròk-ho-re nun nö tö-kò nö in Meh; kēk-ngö ngih ku-lah Man yêk, nö in Chu. Uh pö-ri yêk nö sã lôn Chu; sã ngam lôn Meh pö-ri.”

37 Yih-tö-re A-nga-añ, ngaich kôk-tö-küö tö cha nö ha-ròh. Ngaich ngö rô tö Pet-rös,—“Sì-môn, ha-ròh ö-meh? Öt kò ö-meh hông hêng köiny rô rò-ò-ten añ-hañ-ti?

38 Añ-hañ-ti yin, ve-e-küö Têv in-rê, hòn yïö öt im ka-nih-ngen. Hôk ta-kò ön ngòh ma-a-la-ha; öt ka-lêk pö-ri ngih a-la-ha.”

39 Ki-röön-ngö-re A-nga-añ hêk; ngaich ve-e-küö Têv, nong hêng-re rô.

40 Yih-tö-re hêk, ngaich kôk-tö-küö tö cha nö ha-ròh; pô cha nö öt man-lak-len mat. Ngaich nong öt hu-veu-eu rô cha-a, nö sap-rô Ò.

41 Ngaich yih-tö-re A-nga-añ im li-nüöi heuh, ngaich ngö rô tö cha,—“Heu-heu-re yin; i-ru-hö mat ha-ròh. Ngaich-chö; söl-ta an ngam fê-tak nö ngaich. Yêk meuk, ngòh Kün Ta-rik nö kêk-ê-yö nö el-ti tö-köo-lö fâ-len.

42 Cho-hol-re; ta-a, töi ngaich ki-röön-ngö-re. Yêk meuk, ngòh ka-mêk-ngen Chu nö rôh-ta nö ngaich.”

¶ 43 Öt vi-ngen ang Yü-ta nö yih, i sa-ha rô Ò nö rò-òv, tö-hêng tak añ i yik tö-nêt-sion; ma-rô-ngö yik hòl ò in-rê, tö-sa-nê-tu, tin-kü-ngu in-rê, ra-ma-ang yik mã-küö kâ-hin, yik ka-müich, yik yöng-rên in-rê.

44 Ngaich ök ka-mêk-ngen Ò, nö ha-lên-ngö min-kah-tö-küö, nö ngö rô,—“Öp tóng a-hâm-küö chu min, A-nga-añ Ap min; kêk-an ngaich, ha-chök-ngen Ò, köp-ti.”

45 Cha-lò a-nga-añ, ngaich i-rüö yih-tö-re nö in Ò, ngaich ngö rô,—“Rap-pi; ngaich hâm-küö Ò.

46 Kêk-tö-ti-re ngaich cha-a tö Ò, ngaich kêk-ngen Ò.

47 Ngaich hêng tak tö yik tóng sök-ha-ka, ha-môk-nyö sa-nêt-re, ngaich fêl ök ma-ha-lan-rên mã-küö kâ-hin, ngaich fang-ngö nang ò.

48 Ngaich Yê-sü nö ngö rô tö cha,—“Yih öi yih, öi sâ ka-mêk tö-tü-mu, öi sa-nê-tu, tin-kü-ngu in-rê, öi kêk-ê Chu.

49 Ör hëng hang sum-kam Chin in yïö, ha-köp-hö-ti el ngam tö-het chüök; ngaich rö-ö yï-ö kék-ě Chu. Kin-heünt-ngen rô mi-në lî-pö-re pö-ri, ngh.”

50 Ròk-hö-re cha-a ngaich nö rä-ngen Ò nö fal-ngö-re.

¶ 51 Ngaich hëng tak ök räl ta-rik ta-möm-rit Ò; tö-kin-rü-mu tö hi-lä, töt-in-yü-tu a-la-ha. Ngaich kék-an cha-a.

52 Ra-ang a-nga-añ tök hi-lä, ngaich fal-ngö-re, nong öt añ-hav a-la-ha.

¶ 53 Ngaich cha-a nö kék-ngen Yē-sū, nö ik mā-küö kā-hin; ngaich ha-mū-lö-re nö ròk-hö-re yik mā-küö kā-hin, yik yöng-rén, tö yik ka-müich in-rē.

54 Ngaich Pet-rös nong töm-kò-rit Ò nong ma-rô-vat, söl la-tu-hët nö el pa-ti ök mā-küö kā-hin. Üich-ha-ka a-nga-añ ngaich nö i yip tö-sök-ha-ka; nö ha-meüi-yö-re nö i küö ta-meüi-yö.

55 Ròng-höich-rén yik ma-küö kā-hin, ròk-hö-re yik kam-hôn-ka in-rē, nö chöh va-mē-nyen Yē-sū; pô cha nö hòn kum-pa-han. Ngaich öt kôk-tö-küö cha-a.

56 Ma-rô-ngö yik va-mē-nyen Ò; ngaich pö-ri nuk rô cha nö öt hok-en höö.

57 Ngaich rēv-re yik sa-mök-lö-re, va-mē-nyen Ò, nö ngö rô,—

58 “Hang rô Ò in i-hö, nö ngö rô,—‘Ti-röl-ngö nghì tö-het chüök Chin min, nghì va-hi-il kun-ti; ngaich hōng lüoi sum-kam ti Chu-ö min män-lö öp ta-hëng töt-va-hi kun-ti.’”

59 Ngaich öt rē-hën mi-në rô cha nö hok-en höö.

60 Sök-lö-re ngaich ök mā-küö kā-hin nö el-lön; ngaich ha-töö-nö Yē-sū, nö ngö rô,—“Öt ra-hö-nyu Ò-meh? A-suh ön nē rô vë tö Meh?”

61 Öt rò-öv pö-ri A-nga-añ; öt sap-rô cha in-rē. Hëk ök mā-küö kā-hin nö ha-töö-nan, nö ngö rô,—“Meh-en Òm Kris-tu, Òm Künön ngam Tö-kô-lò?”

62 Ngaich ngö rô Yē-sū,—“Chu-ö Chi-ni. Meuk nghò Künön Ta-rik yin min nö üich-ha-ka nö la-hā-mö ap ka-nô-lò, ngaich yih nö lök-tö el ta-rul.”

63 Ngaich ök mā-kūō kā-hin nō ti-kaich-ngö ök añ ìl in-yut-re; ngaich ngö rô,—“I-ròk-tò-re lôn öi tö va-me-eny?”

64 Hang rô Ò yin ngaich, nō öt lē-kô-re. Si-ti lôn öi?” Ngaich ròk-hö-re rô cha-a tö Ò, nō tö hòn kum-pa-ha.

65 Ngaich rēv-re yik ka-mös-ngö-el-mat Ò; nyök-ngö-mat Ò in-rē, ngaich ngö rô tö Ò,—“Ve-eny Man.” Ngaich yik tö-sök-hak in-rē nō fohan.

¶ 66 Ngaich Pet-rös nō i ta-rēū nō el u-rò-hò; häng tak ngaich ök ma-ha-lan-rèn mā-kūō kā-hin ki-kā-nō, nō yih-tö-re;

67 Ngaich meū-kö Pet-rös a-nga-añ, nō ha-meūi-yö-re; ha-tiön-ken ò ngaich, ngaich ngö rô,—“Meh-eñ man in-rē hol ngam añ Nā-sa-ret, ang Yē-sū.”

68 Ma-hang-re pö-ri a-nga-añ, nō ngö rô,—“Öt a-ka-ha-kūō chin; öt rē-hën öich a-ka-ha-lôn tö rô meh.” Ku-nyi-iny-re ngaich a-nga-añ nō i kūō ök u-rò-hò. Ngaich ta-keük ha-yöm.

69 Ngaich ök ki-kā-nō ma-ha-lan-rèn nō meū-kan, kak-nyö-re hēk nō ngö rô nō i yik tōng sök-ha-ka u-muh,—“Tö-häng tak ön ngòh añ-in cha.”

70 Hēk pö-ri a-nga-añ nō ma-hang-re. Rēh rò-ò-ten hēk yik tōng sök-hak u-muh nō ngö rô tö Pet-rös,—“Kò man meh-eñ tö-häng tak añ-in cha; pò meh añ Ka-li-lī,—nga-ti ë-lô man in-rē.”

71 Kak-nyö-re pö-ri a-nga-añ nō rüt-ngö-vah-re, nō chūō-ku rô in-rē, nō ngö,—“Öt a-ka-ha-kūō chin tö ngòh ta-rik, ngòh rô yïö.”

72 I-löö-rèn ngaich nō ta-keük ha-yöm, im in-nēt heuh. Ngaich fē-ël-re ang Pet-rös tö rô Yē-sū tö ò, nō ngö,—“Lüöi heuh man min mah-ngen Chu, u-rē-hē-kūō tö-nēt köiny rô ha-yöm.” Peuiny ngaich a-nga-añ, hē ò nō a-fē-ken u.

XV Mi-rū-lö.

1 Ngaich ka-eui-lö-kūō im peu-heū yik mā-kūō kā-hin, nō hol-tö yik yöng-rèn, yik ka-müich in-rē, ròk-hö-re yik kam-hôn-ka nō ve-e-kūō-re; ngaich

nyē-kō Yē-sū; kēk-ngen Ò ngaich, ngaich kēk-ten Ò nō in Pai-lat.

2 Ngaich ha-töo-nan Pai-lat, nō ngö rô,—“Rā-cha-küō Ya-hū-ti Òm Meh-en?” Ngaich ngö rô A-nga-an, nō sap-rô ò,—“Kò-ò rô man.”

3 Ngaich yik mā-küō kā-hin nō pōi-yen va-he-ny tö fā-len Ò.

4 Ngaich hēk Pai-lat nō ha-töo-nan, nō ngö rô,—“Öt sa-hā-pu Ö-meh? Yēk meuk, i-rô-ken rô aich nō ve-eny fā-len Meh.”

5 Ngaich pō-ri Yē-sū nōng öt rò-òv; ngaich pi-ngang-küō ang Pai-lat.

¶ 6 Tö-hēng tak ra-hā-nyi Pai-lat tö tö-kēk-ě, hē el pa-ra-tin, öp töng ha-vē-kö cha nō in ò.

7 Ngaich hēng tak ök u-muh, Pa-rap-pas minē-nyi, tö-nyē-ki; nō hol yik tum-röl-ken-re, yik fa-mēl ta-rik nō ik tin-rō-len.

8 Ngaich yik tö-ma-rô-ngö nō yòh-lö, kak-nyö-re ngaich nō ve-e-küō ò nō sã tī-re i tö-rung nō in cha.

9 Ngaich ngö rô Pai-lat tö cha,—“Hok-o yih, töich rã-nyö ngòh Rā-cha-küō Ya-hū-ti nō in yïö.”

10 Pòn a-ka-ha-lön a-nga-an tö yik mā-küō kā-hin, nō küō kum-nyah-el-mat-re, nō kēk-ten Ò nō in ò.

11 Rū-höl a-la-ha yik tö-ma-rô-ngö pō-ri yik mā-küō kā-hin, nō hōk-ten ò nō rã-nyen Pa-rap-pas nō in cha.

12 Ngaich hēk Pai-lat nō ngö rô tö cha,—“Si-ti tī pō-chin-ke, tö ngòh Rā-cha-küō Ya-hū-ti, tö rô yïö?”

13 “Ha-rā-tēn Ò,” ngö cha-a, nō hēk.

14 Ngaich Pai-lat nō ngö rô tö cha,—“Küö-yòh? A-suh ap töt-löök fā-len Ò?” Rūö-nyô-re pō-ri cha-a nō ngö rô, nō hūk-a,—“Ha-rā-ten Ò.”

15 Ngaich Pai-lat nō rã-nyen Pa-rap-pas nō in cha, pò ò nō hòn ha-kò-òng-lön yik tö-ma-rô-ngö; ngaich kēk-ten Yē-sū nō ha-rā-tu, tö kin-heün-tö tī ò nō fo-han.

¶ 16 Ngaich yik kum-yung nō ha-chōk-ngen Ò nō la-tu-hēt, el chūök ma-ha-yōng; ngaich ha-vē-tu yik kum-yung tō-hěng ki-teūm.

17 Ha-yū-tan cha-a ngaich tō tō-ngā-vō-mat. Sāt sa-piöv Ò in-rē, tō tō-chōk-hu-kūō; ngaich sum-yiöv-lō e cha-a, nō i kui Ò.

18 Kēk-tō-re ngaich nō sa-lā-man, nō ngō rô,—
“Sa-lām, Rā-cha-kūō Ya-hū-ti.”

19 Foh-tō-kui Ò cha-a ngaich, nō an-ti-tō ök ta-fū-yō, kōs-ngō-el-mat Ò in-rē, sim-tō kui-kin-mō-nō-re, nō sa-lā-man.

20 Keu-heūt-hē-ren ngaich cha-a nō ha-yēk-ngen Ò; ngaich luh-ngō ök tō-ngā-vō-mat in-yut Ò, ngaich ha-yut-len Ò tō nuk in-yut Ò. Ha-chōk-ngen Ò cha-a ngaich, nō ha-rā-tu.

¶ 21 Ngaich cha-a nō lip-ten ök tō-hěng tak cha-mōök-ngō-re nō in cha, nō keun ök tō-ha-kā-lō Ò, ang Sī-mōn an Ku-rē-nē, ra-ma-ang ta-vat, yōng nān A-lek-san-tör, nān Rū-fōs.

22 Ngaich kēk-ten Ò cha-a nō i Kòl-kò-ta, ngam tō-ngō ma-nah, Chūök kui ku-pah.

23 Ngaich kēk-ě-kūō Ò cha-a tō vain, tō-ka-tě-hě tō mur; öt hok-o e pō-ri A-nga-an.

24 Ha-rā-ten Ò ngaich cha-a; ngaich ka-töl-lō-re tō nuk hi-lā Ò, ka-lah ta-neū-ngen-re tō u, tō-ka-hěk ngòh tō-hěng tak.

25 Ma-chūō-tör kōiny rô a-ngu-ō tō peu-heū, hē cha nō ha-rā-ten Ò.

26 Ngaich kū-chi-yō nō i kui Ò, nuk vi-ne-eny fā-len Ò, nō ngō,—“Ngam Rā-cha-kūō Ya-hū-ti.”

27 Nēt tak nak tō-tu-mu hol Ò nō ha-rā-tu, hěng tak la-hā-mō, hěng tak la-ta-vē in-rē.

28 Ngaich keu-heū-ti-ien rô ngam tō-het lī-pō-re, tō-ngō,—“Ngaich ka-heuk-tu A-nga-an nō i töt-löök.”

29 Ngaich yik cha-mōök-ōng nō öt-lē-kō-re tō Ò, ki-leung kui-re nō ngō rô,—“Ā, Meh-en tum-röl-ngō ngam tō-het chūök, ngaich vi-il e Òm hōng lūoi sum-kam;

30 Ha-yöö-ken-re Man yêk; yôn-ti, ra-ang rôi ngam tö-ha-kā-lö."

31 Nga-ti in-rē yik mā-kūö kā-hin nö ha-yêk-nngen Ò, nö in-re, tö yik ka-müich; nö ngö rô,— "Ha-yöö-ken ta-hëng An; öt kò A-nga-añ nö ha-yöö-ken-re !

32 Høk-nngen Kris-tu, ngam Rā-cha-kūö Is-rā-ël, nö yôn-ti tö-nga-muh, nö ra-ang rôi ngam tö-ha-kā-lö; hòh hī meuk, rā-tö-el-lön-re in-rē." Sum-rông-ngö-kūö Ò in-rē nak tö-ha-rā-tu nö hol Ò.

¶ 33 Hē ngam tö-nët-siön köiny rô, söl im tö-lüöi köiny rô ök sin-ngü-lö nö keu-heüt-ngö-re chüök nö ip pa-nam.

34 Ngaich im tö-lüöi köiny rô Yē-sū nö pôi-tô, nö ngö rô,— "Ē-li, Ē-li, lā-ma sa-pak-tā-nī;" ngam tö-ngö ma-nah,— "Tēv Chu, Tēv Chu, kūö-yòh Òm rā-ngen Chu?"

35 Rēv-re yik mi-i yik tōng sök-ha-ka, tö-ngö rô, hē cha nö hāñ-ngö e,— "Yêk meuk, ha-vē-ken Ē-li-ya An."

36 Ngaich hëng tak ök fa-mal-tö-re, ngaich kasum-tö ök rông i-hong nö ik tö-hi-küöl-hu vain; ngaich lòk-tö nö i kūö ök ta-fü-yö; ngaich kēk-ě-kūö Ò nö ô-kö e, nö ngö rô,— "Ngö-sin, tòi ngē-cha yē Ē-li-ya min nö yih, nö kēk-ten Ò."

37 Ngaich Yē-sū nö pôi-tô, ngaich kēk-ngö nô-mö-re.

38 Ngaich ök ta-nang-lö òl ök tö-het chüök nö nēt tit nö ta-kaich, lòk-tö-kūö la-tu-long, söl la-ta-rēu.

39 Ngaich hē ök yōng-rēn kum-yung nö meū-kan nö nga-ti kin-pa-ha, ök tōng sa-mök-hak nö rang-hen Ò; ngaich ngö rô a-nga-añ,— "Kò Òn ngòh ta-rik nö Kūön ngam Tēv."

40 Ki-kā-nö yik u-muh in-rē, tōng ma-rô-vat nö meuk; in cha hēk Ma-ria añ Mak-ta-la, Ma-ria ök yōng Yā-kôp tö-küön-nö, yōng Yô-sēs in-rē, hēk Sa-lö-mē;

41 Yik ta-möm-rit Ò, hē Ò nö i Ka-li-lī, meuk-rēn Ò in-rē; ma-rô-ngö yik ta-hëng ki-kā-nö, hamòl-röön Ò nö yih nö i Yē-rū-sa-lem.

¶ 42 Hē e nō ngaich nō ha-rap, pò e nō in-lēn-ken nō sa-kā-mō, u-rě-hě-kūō ngam tō-het sa-kā-mō;

43 Hěng ta-ka òk ya-mih-tō-re, ang Yô-sěf ań A-ri-ma-tai-a, kam-hôn-ka òk nō tō-kô-lò, ma-meūk-kō ngam pŭl-ngō ngam Těv in-rě, chuh in Pai-lat a-nga-ań, nōng òt pa-e-kūō; ngaich ha-vě-kō òk a-la-ha Yē-sū.

44 U-rieh a-la-ha ang Pai-lat tō Ò nō ngaich nō ka-pah; ngaich ha-vě-tō òk yōng-rieh kum-yung, ha-tōō-nan ngaich, yē Ò nō rěh rò-a-ngen nō ka-pah.

45 Ngaich hē ò nō a-ka-ha-lōn tō e, kūō rō òk yōng-rieh kum-yung; kēk-tō òk a-la-ha a-nga-ań ngaich, nō in Yô-sěf.

46 Ngaich a-nga-ań nō ha-vah hi-lā; kēk-ten Ò ngaich, ngaich ha-rŭ-ngan nō el hi-lā; rā-ten Ò ngaich nō el a-nŭ-lō, òk tō-hul-höt-vō nō el i-hong. Pi-lông-tō i-hong a-nga-ań nō i kūō òk a-nŭ-lō.

47 Meuk chŭok ri-nā-tō Ò, nāń Ma-ria ań Mak-ta-la, nāń Ma-ria yōng Yô-sēs in-rě.

XVI Mi-rŭ-lō.

1 Keu-heüt-hě ngam tō-het sa-kā-mō, ngaich hēk Ma-ria ań Mak-ta-la, Ma-ria yōng Yā-kôp, Sa-lō-mē in-rě, nō ha-vah tō-ta-hŭi-sa; pòn hòń yih-tō-re cha-a nō ha-cham a-la-ha Ò.

2 Ka-eui-lō-kūō ngaich im ra-neh sa-kā-mō mi-ně tō-sat sum-kam, ngaich cha-a nō ik a-nŭ-lō, hē ngam ta-vŭoi nō meüt-lō.

3 Ngō rō cha-a tō hōō,—“A-chiō òp min pum-lōn-ngō ap i-hong nō i kūō ap a-nŭ-lō?”

4 Mōk-lō-kūō-re cha-a, ngaich meuk òk i-hong nō ngaich nō pi-lô-ngi; tō-ki-rōng òk nō i-hong.

5 Ku-hět-höt-re cha-a ngaich nō el òk a-nŭ-lō; ngaich hěng tak òk rāl ta-rik tō-i-so-ho in-yut ma-heuńk cha, ũich-ha-ka nō la-hā-mō. Ngaich rôt-lō cha-a.

6 Ngaich ngō rō a-nga-ań tō cha,—“Ui pa-e-kūō; cha-mō-hō Yē-sū yin, òp ań Nā-sa-ret, òk tō-ha-rā-tu. Cho-hol-re òk nō ngaich; òt i-hih ò-ku. Yēk gēch-kō ngam chŭok tī cha tō Ò.

7 Ku-ròh; ve-eny nang yip ha-köp-tö Ò, Pet-rös in-rē; u-rě-hě-kūō yīō Òk nō ngaich nō chuh Ka-li-lī; in e yin min meuk-kūō Ò;—sā rô Ò tō yīō.”

8 Ku-nyi-iny-re cha-a ngaich; ngaich fal-ngō-re nō rā-ngō òk a-nū-lō. Òt-rò-òv cha-a nō i in-re; pô cha nōng ki-chě-yō-re, pi-ngang-kūō in-rē; nō pa-e-kūō.

¶ 9 Hē Ò ngaich nō cho-hol-re, nō ka-eui-lō-kūō im ra-neh sa-kā-mō mi-ně tō-sat sum-kam; u-rěh A-nga-añ nō meū-kō tō Ma-ria añ Mak-ta-la, òk tō-a-hō-rī añ-in tō yik tō-sat tak sī-ō.

10 Ki-röön-ngō-re a-nga-añ ngaich, nō ve-eny nang yik mi-in Ò, i sa-ha cha nōng ha-rī-vō-lōn, peuny in-rē.

11 Ngaich hē cha nō hān-ngan nō añ, tō Ò in-rē nō meū-kō tō ò, òt rā-tō-el-lōn-re cha-a.

¶ 12 U-nôich-rit u, A-nga-añ nō ta-hě-ngō in-lahen nō ha-meuk-tō-re, nō i nak tō-nět tak añ-in cha, hē cha nō ki-röön-ngō-re nō cha-rūoi.

13 Ngaich ki-röön-ngō-re cha-a nō ve-eny nang yik hol-re; òt rě-hěn cha-a nō rā-tō-el-lōn-re tō rô cha.

¶ 14 U-nôich-ngō-re A-nga-añ nō meū-kō tō yik tō-ka-huk-siōn ta-ka, hē cha nō ūich-hak nō nya; ngaich A-nga-añ nō vē-kō òt-mi-kah cha, nga-nek-eñ el-lōn cha in-rē; pô cha nō òt rā-tō-el-lōn-re tō rô yik ma-meū-kan, u-nôich-rit cha-nò-hòl Ò.

15 Ngō rô A-nga-añ tō cha;—“Ku-ròh; chuh i nē ta-ròk-hō-re yin pa-nam, mum-kah-ten ta-ròk-hō-re ta-rik tō ngih tō-löök in-hān-nga.

16 Ngòh rā-mā-tō-el-lōn-re ngaich vō-kō, ngaich ha-yöö-ka-rén a-nga-añ min. Ngòh tót-rā-mā-tō-el-lōn-re, ngaich òt-ha-kô-lōng-rô min.

17 Nē nun min min-kah-ngō mi-in cha yip rā-mā-tō-el-lōn-re,—a-hō-ngō sī-ō yip min i Mi-ne-eny Chu; hu-veu-eu rô yip min tō-tu-föm-ngō-re rô;

18 Kēk pēch yip min; a-ne in-rē yē cha nō òk tō-ka-pa-hu-kūō ngaich òt chök-hu-kūō a-ngu-ō tō cha; rā-tō el-tī-re min cha-a nō i tō-va-ha-vō, ngaich löö-ken cha-a.”

¶ 19 Ngaich ngam Mā Yē-sū nō kēk-lō-ngō nō el ha-liō-ngō, tō kin-heün-tō rô Ò tō cha; ngaich ūich-ngō-re nō la-hā-mō ngam Tev.

20 Ki-röön-ngō-re cha-a, ngaich keu-heüt chūök-re, nō mum-kah-ten; la-ev-ien ngam Mā nō in cha, a-ne in-rē ha-ngēk-kō ngam rô, lōk-ten i nup min-kah-ngō mi-in e.
